

Πολιτιστικά Δρώμενα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
της ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ
και του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΗΜΑΘΙΑΣ

Αριθμός έκδοσης 49
Σεπτ.-Οκτ.-Νοέμ. 2008

ISSN 1106 5354

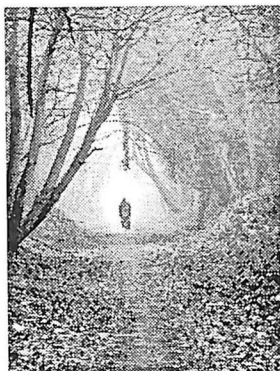
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

πρόεδρος
ΠΩΡΓΟΣ ΚΑΚΑΡΗΣ
αντιπρόεδρος
ΣΟΦΙΑ ΓΚΑΓΚΟΥΣΗ
μέλη
ΜΙΧ.ΤΡΑΝΙΔΗΣ
Ν. ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΙΔΗΣ
ΕΜ. ΣΟΦΙΑΝΙΔΗΣ
ΑΙΚ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ
ΕΛ. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ
Π. ΤΣΑΠΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΘΑΝ. ΡΕΠΑΝΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

διευθυντής
ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
διεύθυνση οικονομικού
ΤΑΡΑΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
διεύθυνση παραγωγής
ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΣΤΑΝΤΖΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
διεύθυνση εκπαιδευτικού-τεκμηρίωσης
ΜΥΛΩΝΑ ΟΛΓΑ
διεύθυνση τεχνικού
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ
γραμματεία
ΒΕΡΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
βιβλιοθηκονόμος
ΚΟΤΣΑΛΟΥ-ΠΑΠΑΡΗ ΒΟΥΛΑ
γενικών καθηκόντων
ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Εξώφυλλο: Φθινόπωρο

Πολιτιστικά Δρώμενα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αριθμός έκδοσης 49

Σεπτέμβριος-Οκτώβριος-Νοέμβριος 2008

Ιδιοκτήτης

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Εκδότης

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

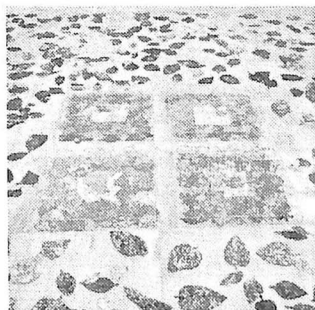
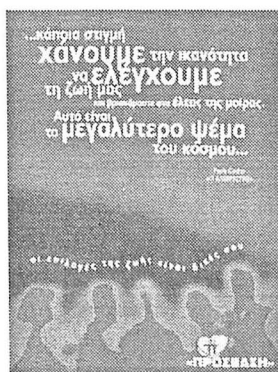
ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Διευθυντής Γιάννης Καμπούρης

Υπεύθυνη σύνταξης Χαρά Λάμπρη

Υπεύθυνος τυπογραφείου Νίκος Καραμανλίδης

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κώστας Μπραβάκης 2

Θωμάς Ταμβάκος

Ποιήματα 6

Κώστας Μπραβάκης

Κέντρο Πρόληψης «Πρόσβαση» 9

Ο χαρακτήρας Ξένης Σαχίνης 12

Η κρυμμένη διάσταση της χαρακτηριστικής 13

Ξένης Σαχίνης

Εποχές επί ενε-χείρω 15

Δημήτρης Μπρούχος

Καθρέφτη... καθρεφτάκι... 17

Ειρήνη Αναγνώστου

Η διηγηματογραφία του Δ. Βικέλα 21

Αγγελική Νικολοπούλου

Η συνάντηση του Δ. Βικέλα με τον Ο. Σαίρπηρ 26

Δημήτριος Καρασάββας

Όμιλος Φίλων Θεάτρου 31

Νίκος Μανούδης

Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βέροιας 33

Όψεις και τομές στην τοπική ιστορία της Βέροιας 36

Χρήστος Σκούπρας

Βιβλιοπαρουσιάσεις 39

Κώστας Μπραβάκης

Ατελής σκιαγράφηση μιας πολυσχιδούς
και χαρισματικής μουσικής προσωπικότητας

Θωμάς Ταμβάκος*

Μουσικογράφος/ερευνητής/κριτικός

Δημιουργός/κάτοχος του «Αρχείου Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου»

Επίτιμο Μέλος Ενώσεως Ελλήνων Μουσουργών

Το εγχείρημα σκιαγραφήσεως του Κώστα Μπραβάκη, συνθέτη, μελοποιού, κιθαρίστα (και πολλών άλλων νυκτών οργάνων), μουσικού παραγωγού, και καλλιτεχνικού διευθυντή του Ωδείου 'Φίλιππος' της Βέροιας, είναι εκ προοιμίου ατελής αν δεν περιέχει σε πλήρη ανάπτυξη άπασες τις πτυχές καλλιτεχνικής εκφράσεως. Αυτό όμως απαιτεί επάρκεια χώρου προς δημοσίευση και μάλλον αυτό δεν είναι εφικτό.

Θ' αρκεσθώ λοιπόν στα ουσιώδη:

Ο συνθετικός οίστρος του αποτυπώθηκε με τις πρώτες απόπειρες λόγιας μουσικής δημιουργίας τις οποίες ο δημιουργός μάλλον δεν θεωρεί ως αντιπροσωπευτικά δείγματά της. Σε αυτές ανικνεύουμε τη χρήση του συστήματος της πανδιατονικής αντιστίξεως του Hindemith και των οκτάτονων κλιμάκων του Στραβίνσκι. Δεν κρύβονται δε οι επιρροές του: Palestrina, Bach, Bartok, Varese, Penderecki, Χρήστου, Σκαλκώτας και Χατζιδάκις. Η έντονη επιθυμία του προς περαιτέρω διεύρυνση των μουσικών οριζόντων του τον έφερε στην τάξη συνθέσεως του Θ. Αντωνίου, κορυφαίου εν ζωή Έλληνας μουσουργού και δασκάλου στη σύνθεση. Η μελέτη των συγχρόνων τεχνικών συνθέσεως μαζί του επέφερε την αλλαγή ύφους και την έλξη προς τον σειραϊσμό με την καταφυγή στην ελεύθερη χρήση αυτοσχεδίων κλιμάκων και διαστημάτων. Αν και πολλαπλώς ωφελήθηκε από αυτή τη σχέση, ο Κ. Μπραβάκης κατέληξε τελικώς στην υιοθέτηση ενός ιδιοτύπου, εκλεκτικού και 'μεταμο-ντέρνου' μουσικού ιδιώματος με στοιχεία της αποκαλουμένης ελληνικής 'Εθνικής Μουσικής Σχολής' και των αντιστοίχων της Βαλκανικής και της αχανούς Ρωσίας. Στην περίοδο της μαθητείας του με τον Αντωνίου η εργογραφία του κοσμεύεται με σημαντικά έργα, όπως τα:

- α) «**5 Μινιατούρες**» για ορχήστρα
- β) «**Βαβυλών**» για αφηγητή, χορωδία και ορχήστρα (1995)
- γ) «**Κουαρτέτο Εγχόρδων αρ. Ι**»
- δ) «**A Short Balcan Scenario**» για υψίφωνο και ορχήστρα δωματίου (1996)
- ε) «**Πρελούντιο**» για φλάουτο
- ζ) «**Ελληνικός Χορός**» για κιθάρα ή το πως ένα μοτίβο παραδοσιακής μουσικής δύναται να αποτελέσει άριστο υλικό δημιουργίας λόγιου μουσικού έργου
- η) «**Θερινό Ηλιοστάσι**» για υψίφωνο και σύνολο δωματίου, σε ποίηση Σεφέρη (1997). Με το τελευταίο έργο -για το δίπλωμα συνθέσεως- πιστοποιείται η άρρηκτη σχέση του με την ποίηση, ως μητέρα των Τεχνών.

*www.tamvakosarchive.blogspot.com

Στο 1998, εξαιρετικώς γονιμώτατο, σηματοδοτείται το εφελτήριο της δημιουργικής στροφής του ως συνθέτη, με την παρουσία του στο 'Workshops Νέων Συνθετών' του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, στο οποίο παρουσιάστηκε το θαυμάσιο «**Chamber Music for six players**» για 6μελές ενόργανο σύνολο, τη βράβειυσή του με το Γ Βραβείο του 'Πανελληνίου Διαγωνισμού Συνθέσεως' του 'Ιου Φεστιβάλ Κρουστών Θεσσαλονίκης' για το έργο «**Αχέρων**» για 5 κρουστούς και μαγνητοταινία, και, επίσης, τη γραφή της ευφάνταστης «**Jazz Suite**» για κιθάρα και των «**Τριών Προσώπων (Πενθεύς, Διόνυσος, Αγαθή)** από τις **Βάκχες του Ευριπίδη**» για ορχήστρα.

Εκ παραλλήλου η δημιουργία της εκδοτικής/δισκογραφικής εταιρείας 'ΟΥΤΟΠΟΣ' (2001) με σκοπό την προώθηση του δημιουργικού οίστρου του στις διάφορες μουσικές εκφάνσεις του (λόγια, έντεχνη, έθνικ) αλλά και άλλων δημιουργών αποδίδει τάχιστα καρπούς με τις εκδόσεις: α) «**Βεροίας Αντίδωρον**» η οποία περιέχει μεταξύ άλλων και τη σκηνική μουσική του για την θεατρική παράσταση «**Η Παναγία των Παρισίων**» (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας, 2002), β) «**Το πράσινο μούσκαρι-ο**» της Εύας Ιεροπούλου (με ενορχήστρωση, παραγωγή του Κ. Μπραβάκη), σημείο αναφοράς για τη δισκογραφία η οποία απευθύνεται κατ'έξοχήν σε παιδιά. Παρά τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες και ζημιές, ο ΟΥΤΟΠΟΣ επιτυγχάνει, ακόμα και σήμερα την εποχή της καταρρεύσεως της δισκογραφίας, όπως αυτή τη γνωρίζουμε, να πραγματώνει έξοχες αυτοεπιδοτούμενες μουσικές παραγωγές έξω από τα εμπορικά καθιερωμένα πρότυπα, συνεργαζόμενος με γνωστές εταιρίες διανομής.

Στα ανωτέρω προστίθενται δύο εισέτι σημαντικές εκδόσεις: α) «**Όταν κοιτάς Ανατολή ...κρυφά παρηγοριέμαι**» και β) «**Η αγκαλιά της Μυρσίνης**» (ΑΝΟ ΚΑΤΟ RECORDS) στις οποίες ξεδιπλώνεται η απaráμιλλη πτυχή του ταλέντου του ως μελοποιού/τραγουδοποιού έντεχνης μουσικής. Υπέροχα τραγούδια με γνήσιο πάθος, μουσικές μνήμες από την Ανατολή, ήχους ψαλτικής και διάχυτη μελαγχολία αποκαλύπτουν έναν άκρως ευαίσθητο εσωτερικό κόσμο.

Η πρώτη δεκαετία της νέας χιλιετίας χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη του ταλέντου του σε πολλούς τομείς. Στη λόγια μουσική η εργογραφία συμπληρώνεται με νέα σπουδαία έργα, μεταξύ των οποίων τα:

α) «**Όνειρα - 4 Νυκτερινές Στάσεις**» για σαξόφωνο και πιάνο, σε μεταμοντέρνο ύφος (2001)

β) «**Αγάπη - Από την Α' προς Κορινθίους Επιστολή του Απ. Παύλου**» για τετράφωνη μικτή χορωδία και ψάλτη (2003), ευφάνταστη πολυφωνική επεξεργασία στο ύφος του Palestrina, με τον ψάλτη, ως εκπρόσωπο του βυζαντινού μελίσματος, σε γόνιμη αντιπαράθεση με τη χορωδία

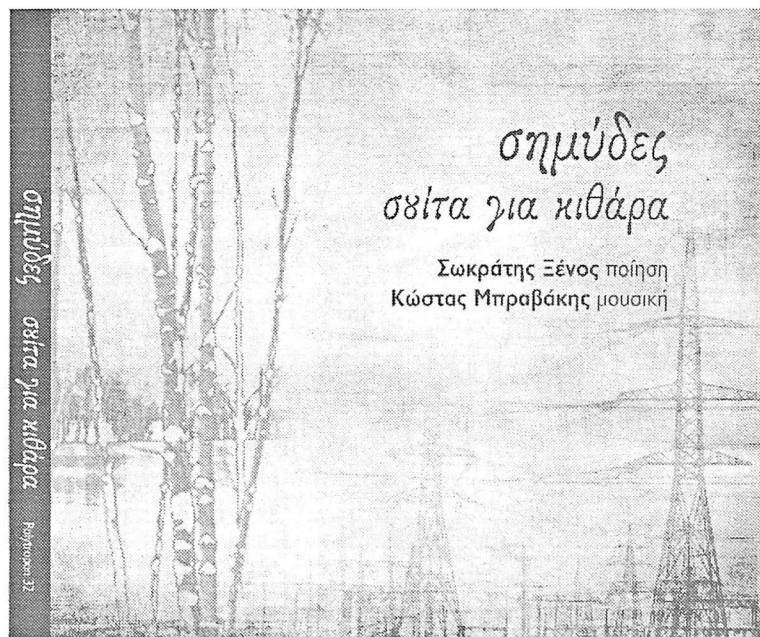
γ) «**Θέμα και παραλλαγές για νέους πιανίστες**» για πιάνο εκπαιδευτικού χαρακτήρος (2003)

δ) «**Μικρή Γεωγραφία**» για εξάφωνη μεικτή χορωδία, αρχικώς μεγάλοπνοο σχέδιο για είδος ορατορίου

ε) «**Βέροια, πόλις εν Μακεδονία**» για μεσόφωνο και πιάνο, αμφότερα σε ποίηση Θανάση Γεωργιάδη (2004)

ζ) «**Κέλομαι σε Γογγύλα**» για μεσόφωνο, βιολοντσέλο, όμποε και πιάνο μέτζο σοπράνο, σε ποίηση Σαπφούς (2005)

η) «**Σημύδες**» σουίτα για κιθάρα βασισμένη στη θαυμάσια ποίηση του Σωκράτη Ξένου εντός περιβάλλοντος λυρισμού και ψυχικής εντάσεως τα οποία γεννά η δημιουργία (2007). Υπέροχη φωνογράφηση και έκδοση από την ΟΥΤΟΠΟΣ με τον ίδιο ως ερμηνευτή. Ο Κ. Μπραβάκης προσπάθησε να αντικαταστήσει την ανάγνωση του ποιητικού λόγου με τις 10 νεορομαντικές ψηφίδες, οδηγώντας

Κώστας Μπραβάκης

Ατελής σκιαγράφηση μιας πολυσχιδούς
και χαρισματικής μουσικής προσωπικότητας

Θωμάς Ταμβάκος*

Μουσικογράφος/ερευνητής/κριτικός

Δημιουργός/κάτοχος του «Αρχείου Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου»

Επίτιμο Μέλος Ενώσεως Ελλήνων Μουσουργών

Το εγχείρημα σκιαγραφήσεως του Κώστα Μπραβάκη, συνθέτη, μελοποιού, κιθαρίστα (και πολλών άλλων νυκτών οργάνων), μουσικού παραγωγού, και καλλιτεχνικού διευθυντή του Ωδείου 'Φίλιππος' της Βέροιας, είναι εκ προοιμίου ατελής αν δεν περιέχει σε πλήρη ανάπτυξη άπασες τις πτυχές καλλιτεχνικής εκφράσεως. Αυτό όμως απαιτεί επάρκεια χώρου προς δημοσίευση και μάλλον αυτό δεν είναι εφικτό.

Θ' αρκεσθώ λοιπόν στα ουσιώδη:

Ο συνθετικός οίστρος του αποτυπώθηκε με τις πρώτες απόπειρες λόγιας μουσικής δημιουργίας τις οποίες ο δημιουργός μάλλον δεν θεωρεί ως αντιπροσωπευτικά δείγματά της. Σε αυτές ανικνεύουμε τη χρήση του συστήματος της πανδιατονικής αντιστίξεως του Hindemith και των οκτάτονων κλιμάκων του Στραβίνσκυ. Δεν κρύβονται δε οι επιρροές του: Palestrina, Bach, Bartok, Varese, Penderecki, Χρήστου, Σκαλκώτας και Χατζιδάκις. Η έντονη επιθυμία του προς περαιτέρω διεύρυνση των μουσικών οριζόντων του τον έφερε στην τάξη συνθέσεως του Θ. Αντωνίου, κορυφαίου εν ζωή Έλληνας μουσουργού και δασκάλου στη σύνθεση. Η μελέτη των συγχρόνων τεχνικών συνθέσεως μαζί του επέφερε την αλλαγή ύφους και την έλξη προς τον σειραϊσμό με την καταφυγή στην ελεύθερη χρήση αυτοσχεδίων κλιμάκων και διαστημάτων. Αν και πολλαπλώς ωφελήθηκε από αυτή τη σχέση, ο Κ. Μπραβάκης κατέληξε τελικώς στην υιοθέτηση ενός ιδιοτύπου, εκλεκτικού και 'μεταμοντέρνου' μουσικού ιδιώματος με στοιχεία της αποκαλούμενης ελληνικής 'Εθνικής Μουσικής Σχολής' και των αντιστοίχων της Βαλκανικής και της σκανδιναβικής Ρωσίας. Στην περίοδο της μαθητείας του με τον Αντωνίου η εργογραφία του κοσμεύεται με σημαντικά έργα, όπως τα:

- α) «**5 Μινιατούρες**» για ορχήστρα
- β) «**Βαβυλών**» για αφηγητή, χορωδία και ορχήστρα (1995)
- γ) «**Κουαρτέτο Εγχόρδων αρ. 1**»
- δ) «**A Short Balcan Scenario**» για υψίφωνο και ορχήστρα δωματίου (1996)
- ε) «**Πρελούντιο**» για φλάουτο
- ζ) «**Ελληνικός Χορός**» για κιθάρα ή το πως ένα μοτίβο παραδοσιακής μουσικής δύναται να αποτελέσει άριστο υλικό δημιουργίας λόγιου μουσικού έργου
- η) «**Θερινό Ηλιοστάσι**» για υψίφωνο και σύνολο δωματίου, σε ποίηση Σεφέρη (1997). Με το τελευταίο έργο -για το δίπλωμα συνθέσεως- πιστοποιείται η άρρηκτη σχέση του με την ποίηση, ως μητέρα των Τεχνών.

*www.tamvakosarchive.blogspot.com

Στο 1998, εξαιρετικώς γονιμώτατο, σηματοδοτείται το εφελτήριο της δημιουργικής στροφής του ως συνθέτη, με την παρουσία του στο 'Workshops Νέων Συνθετών' του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, στο οποίο παρουσιάστηκε το θαυμάσιο «**Chamber Music for six players**» για 6μελές ενόργανο σύνολο, τη βράβειυσή του με το Γ Βραβείο του 'Πανελληνίου Διαγωνισμού Συνθέσεως' του 'Ιου Φεστιβάλ Κρουστών Θεσσαλονίκης' για το έργο «**Αχέρων**» για 5 κρουστούς και μαγνητοταινία, και, επίσης, τη γραφή της ευφάνταστης «**Jazz Suite**» για κιθάρα και των «**Τριών Προσώπων (Πενθεύς, Διώνυσος, Αγαθή)** από τις **Βάκχες του Ευριπίδη**» για ορχήστρα.

Εκ παραλλήλου η δημιουργία της εκδοτικής/δισκογραφικής εταιρείας 'ΟΥΤΟΠΟΣ' (2001) με σκοπό την προώθηση του δημιουργικού οίστρου του στις διάφορες μουσικές εκφάνσεις του (λόγια, έντεχνη, έθνικ) αλλά και άλλων δημιουργών αποδίδει τάχιστα καρπούς με τις εκδόσεις: α) «**Βεροίας Αντίδωρον**» η οποία περιέχει μεταξύ άλλων και τη σκηνική μουσική του για την θεατρική παράσταση «**Η Παναγία των Παρισίων**» (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας, 2002), β) «**Το πράσινο μούσκαρι-ο**» της Εύας Ιεροπούλου (με ενορχήστρωση, παραγωγή του Κ. Μπραβάκη), σημείο αναφοράς για τη δισκογραφία η οποία απευθύνεται κατ'έξοχήν σε παιδιά. Παρά τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες και ζημιές, ο ΟΥΤΟΠΟΣ επιτυγχάνει, ακόμα και σήμερα την εποχή της καταρρεύσεως της δισκογραφίας, όπως αυτή τη γνωρίζουμε, να πραγματώνει έξοχες αυτοεπιδοτούμενες μουσικές παραγωγές έξω από τα εμπορικά καθιερωμένα πρότυπα, συνεργαζόμενος με γνωστές εταιρίες διανομής.

Στα ανωτέρω προστίθενται δύο εισέτι σημαντικές εκδόσεις: α) «**Όταν κοιτάς Ανατολή ...κρυφά παρηγοριέμαι**» και β) «**Η αγκαλιά της Μυρσίνης**» (ΑΝΟ ΚΑΤΟ RECORDS) στις οποίες ξεδιπλώνεται η απaráμιλλη πτυχή του ταλέντου του ως μελοποιού/τραγουδοποιού έντεχνης μουσικής. Υπέροχα τραγούδια με γνήσιο πάθος, μουσικές μνήμες από την Ανατολή, ήχους ψαλτικής και διάχυτη μελαγχολία αποκαλύπτουν έναν άκρως ευαίσθητο εσωτερικό κόσμο.

Η πρώτη δεκαετία της νέας χιλιετίας χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη του ταλέντου του σε πολλούς τομείς. Στη λόγια μουσική η εργογραφία συμπληρώνεται με νέα σπουδαία έργα, μεταξύ των οποίων τα:

α) «**Όνειρα - 4 Νυκτερινές Στάσεις**» για σαξόφωνο και πιάνο, σε μεταμοντέρνο ύφος (2001)

β) «**Αγάπη - Από την Α' προς Κορινθίους Επιστολή του Απ. Παύλου**» για τετράφωνη μικτή χορωδία και ψάλτη (2003), ευφάνταστη πολυφωνική επεξεργασία στο ύφος του Palestrina, με τον ψάλτη, ως εκπρόσωπο του βυζαντινού μελίσματος, σε γόνιμη αντιπαράθεση με τη χορωδία

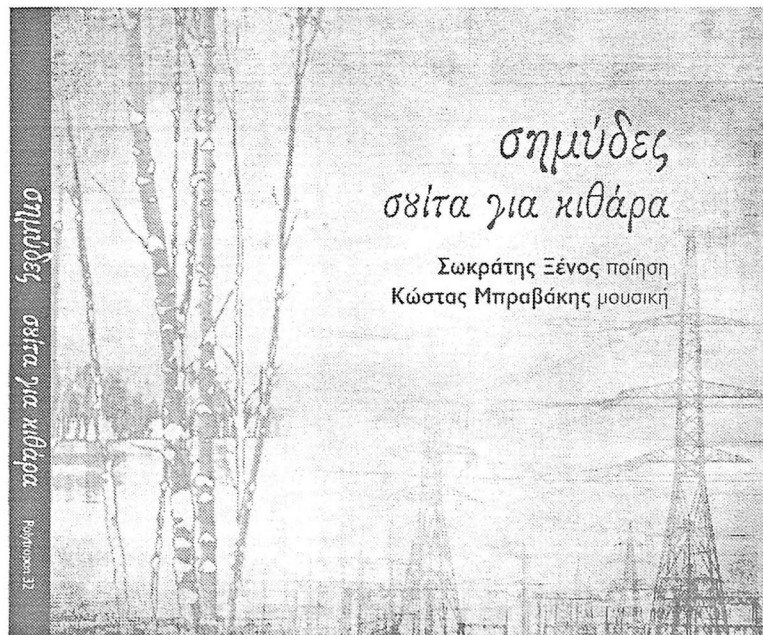
γ) «**Θέμα και παραλλαγές για νέους πιανίστες**» για πιάνο εκπαιδευτικού χαρακτήρος (2003)

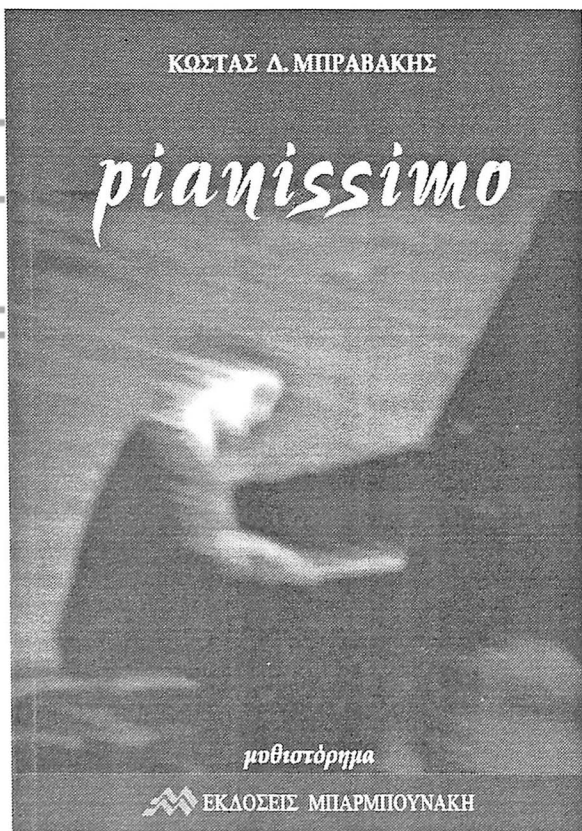
δ) «**Μικρή Γεωγραφία**» για εξάφωνη μεικτή χορωδία, αρχικώς μεγάλοπνοο σχέδιο για είδος ορατορίου

ε) «**Βέροια, πόλις εν Μακεδονία**» για μεσόφωνο και πιάνο, αμφότερα σε ποίηση Θανάση Γεωργιάδη (2004)

ζ) «**Κέλομαι σε Γογγύλα**» για μεσόφωνο, βιολοντσέλο, όμποε και πιάνο μέτζο σοπράνο, σε ποίηση Σαπφούς (2005)

η) «**Σημύδες**» σουίτα για κιθάρα βασισμένη στη θαυμάσια ποίηση του Σωκράτη Ξένου εντός περιβάλλοντος λυρισμού και ψυχικής εντάσεως τα οποία γεννά η δημιουργία (2007). Υπέροχη φωνογράφηση και έκδοση από την ΟΥΤΟΠΟΣ με τον ίδιο ως ερμηνευτή. Ο Κ. Μπραβάκης προσπάθησε να αντικαταστήσει την ανάγνωση του ποιητικού λόγου με τις 10 νεορομαντικές ψηφίδες, οδηγώντας

την έμπνευσή του σφικταγκαλιασμένη με την κάθε λέξη, ήτοι δίδοντας την ανάλογη βαρύτητα ή βάθος ή διάσταση σε αυτές. Και ιδού τι άλλο πέτυχε με τη μουσική αυτή δημιουργία: να είναι μεν ο συνδυετικός κρίκος στην 'νέα ανάγνωση' των ποιημάτων αλλά και να ίσταται ως αυτόνομο καλλιτεχνικό δημιούργημα ικανό να παρατεθεί με τη σύγχρονη κιθαριστική φιλολογία (άνευ όμως στοιχείων –και ορθώς για τη συγκεκριμένη περίπτωση- από τα πρωτοποριακά μουσικά ρεύματα τα οποία θα ήσαν άκαιρα)

θ) «**Lament**» για οργανικό σύνολο, παραγγελία του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (2008. Α' παρουσίαση στην Αίθουσα 'Δ. Μητρόπουλος' την 11η Μαρτίου 2008 με το Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής υπό τη δ/ση του Θ. Αντωνίου). Το τελευταίο έργο, θρηνητικού ύφους, με ταυτόχρονη προβολή οπτικού υλικού, αποτελεί την επιτομή της δημιουργίας του και το καταστάλαγμα των απόψεών του για τη σύγχρονη μουσική έκφραση. Με σαφώς διαμορφωμένη προσωπική γλώσσα γραφής ο συνθέτης ανιχνεύει νέους τρόπους διαχειρίσεως και αναπτύξεως του μουσικού υλικού του οι οποίοι ενώ σαφώς υπομιμνήσκουν τις επιδράσεις του και την προσέγγισή του με το μουσικό

παρελθόν, εντούτοις ανοίγουν νέους δρόμους, με άξονα την ικανότητα προσαρμογής του μέσου –καλώς ενημερωμένου- ακροατή στο υλικό αυτό. Ο ίδιος περιέγραψε ως ακολούθως τη νοηματική διάσταση του «**Lament**»: «...Έρχεται κάποτε η στιγμή που ο άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με τον εαυτό του. Η στιγμή της ρήξης με το παρελθόν και της σύγκρουσης με το μέλλον, με τον σπασμένο καθρέφτη των ψευδαισθήσεων, την απώλεια μιας εύθραυστης πραγματικότητας. Θρήνος για τη ζωή που περνάει και χάνεται ανώφελα, χωρίς προσορισμό». Το έργο είναι το 3ο μέρος της άτυπης τριλογίας η οποία ξεκίνησε με τον «**Αχέροντα**» και συνεχίστηκε με τα «**Τρία Πρόσωπα**». Σηματοδοτεί «...την εξέλιξη της μουσικής μου γλώσσας σε σχέση με την υπερβατική γλώσσα που χαρακτηρίζει γενικώς την ποιητική μου». Η εντύπωση από την ακρόαση-θέαση αυτού του έξοχου στον γράφοντα και το κοινό υπήρξε καταλυτική. Προσωπικώς θα την περιέγραφα ως συγκλονιστική εμπειρία.

Το πόσο ανάγκη έχει ο εσωτερικός διάκοσμός του για εξωτερική έκφραση εμφανίζεται και με την έκδοση του λίαν ενδιαφέροντος αφηγήματός του με τίτλο «**Pianissimo**» (κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μπαρμπουνάκη) στο οποίο –εμμέσως πλην σαφώς- περιγράφονται κάποια προσωπικά βιώματά του.

Οι δε επιδόσεις του στον τομέα της έντεχνης μουσικής σαφώς αποτυπώνονται στις αξιολογες εκδόσεις:

α) «**Φεγγάρι στην παλάμη μου**» με τη Σόνια Θεοδορίδου (ΟΥΤΟΠΟΣ, 2002). Ο λόγος αυτής της εκδόσεως

είναι προφανής. Έγκειται στην εσώτερη ανάγκη του Κ. Μπραβάκη της εξωτερικεύσεως, μέσω των στιχοπλοκιών και των μουσικών ιδεών, της θεάσεως της σελήνης ως μυστηριακού, βαθέως υπαρξιακού και μεταφυσικού αντικειμένου, το οποίο «...φέγγει μισοσβησμένο στο βυθό του Αιγαίου, πόθος κρυφός και ανεκπλήρωτος». β) «**Δώδεκα κύκλοι**» (Polytropon-Universal, 2005). Συλλογή 13 τραγουδιών με αμέτρητα καλά στοιχεία και αμελητέα αρνητικά. Μουσικές εκπλήξεις και φαντασία στη σύνθεση, έξοχη ενορχήστρωση (ουδέποτε αντιπαράκειται με τη φωνή, αλλά τη συνοδεύει, όπως της αρμόζει και μάλιστα την αναδεικνύει).

γ) «**Ο παράδεισος μακριά**», ηχογράφημα το οποίο ουδόλως χαϊδεύει τ' αυτιά του ακροατή και τον περιορίζει στα επίπεδα της απλής συγκινήσεως, αλλά του μεταδίδει κάποιους προβληματισμούς αναφορικώς με τα σημερινά αδιέξοδα. Εν ολίγοις, όπως ο συνθέτης αναφέρει «...ένας δίσκος με ηλεκτρικό ήχο και στίχο. Με τα τραγούδια αυτά προσπαθώ να θυμηθώ τις μέρες που το τραγούδι ήταν καθημερινός σύντροφός μας, που άνοιγε διάλογο με την κοινωνία και τα προβλήματά της». (Polytropon-Universal, 2008).

Η εμφανής αγάπη του για τα θεατρικά δρώμενα μέσω των συνεργασιών –κυρίως με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας- αποδίδουν δύο εισέτι σκηνικές μουσικές για τα θεατρικά έργα «**Εξκάλιμπερ**» και «**Ο**

γύρος του κόσμου σε 80ημέρες» και το μουσικοθεατρικό αναλόγιο «Γκάτσος-Χατζιδάκις» (περίοδος 2001-03)

Ας διαβάσουν λοιπόν οι επιμένοντες αθηνοκεντρικώς πως είναι να ζεις και να δημιουργείς στην επαρχία με τη χρήση αποσπασμάτων του χειμαρρώδους λόγου του Κ. Μπραβάκη σε συνέντευξή του: «...Εξαρτάται τι επιδιώκει. Αν επιζητεί την εύκολη φήμη, τα υλικά αγαθά και την κατ' εκείνον, καταξίωση μέσω εύληπτων και εύπεπτων δημιουργημάτων, καλά θα κάνει να μαζέψει τα μπογαλάκια του και να μεταφερθεί εντός των τειχών της πρωτεύουσας. Η επαρχία δεν προσφέρεται για καριέρες τηλεοπτικών αστέρων και για σοβαρή αγορά ευπώλητων αριστοτεχνημάτων. Αν όμως φλέγεται από την ανάγκη να εισχωρήσει μέσω της εσωτερικής διερεύνησης στο διάκοσμο της ψυχής του και να τον περιγράψει είτε με εικόνες, είτε με ήχους, είτε με λέξεις, γεννώντας κάθε τόσο ένα μικρό παράθυρο νέας εποχής, κάθε γωνιά της γης είναι το σπίτι του. Δεν υπάρχουν ιδανικές συνθήκες για έναν καλλιτέχνη».

Με αυτά τα ουσιώδη και συνάμα ανεπαρκή κλείνω την ατελή σκιαγράφιση του πορτραίτου του Κ. Μπραβάκη, ευελπιστώντας σε καλύτερες προοπτικές εκτενούς παρουσιάσεως στο μέλλον.

ΤΡΙΑ ΠΙΚΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

(in memoriam)

I

σ' έστειλαν σ' ένα χαρτόκουτο
ή σε υπνόσακο
ή δε θυμάμαι καλά
θυμάμαι μια φωνή
που θύμιζε ευφώνιο παραπαίον
στεκόμουν εκεί
και σ' έβλεπα ν' απομακρύνεσαι
μπαταρισμένη ψαρόβαρκα
κι ούτε ένα τραγούδι
τραγουόδησα

II

αν θέλω να σ' ακουμπήσω
δεν έχω παρά να σηκώσω το χέρι μου στον αέρα
απ' τους ήχους καταλαβαίνω ότι είσαι εσύ
χαϊδεύω τα μαλλιά σου
κι ακούω κόρνα αγγελικά
αγγίζω το πρόσωπό σου
κι ένας υγρός πλαγίανλος με συνεπαίρνει
σκουπίζω τα μάτια σου
κι ακούω τις σειρήνες του ασθενοφόρου

αρχίζω να αμφιβάλλω μάνα
ότι θα μάθεις ποτέ
πως έπαιρνα κρυφά
μαθήματα theremin

III

μπορείς να διαλέξεις το ξύλο
μαόνι και καρδιά είναι καλές λύσεις
μετά πάμε στο τριανταφυλλόξυλο
είναι βέβαια ακριβή λύση
δοκιμασμένη όμως
να σου πω
δοκίμασε και τη μονριά
φτηνιάρικο μεν
αλλά ελαφρύ
δε θα σε ζορίσει στο κουβάλημα
τι να σου πω
έτσι κι αλλιώς
για μια τελευταία συναυλία το χρειάζεσαι
γιατί να ξοδεύεσαι για ένα κοντραμπάσο;

Παρουσίαση του Κέντρου Πρόληψης Ν. Ημαθίας

ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Το Κέντρο Πρόληψης της Χρήσης Εξαρτησιογόνων Ουσιών Ν. Ημαθίας, με την επωνυμία ΠΡΟΣΒΑΣΗ, είναι ένα από τα 71 Κέντρα Πρόληψης που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα. Συστάθηκε το 2002 με συνεργασία του ΟΚΑΝΑ και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τους οποίους και χρηματοδοτείται ισόποσα έχοντας τη μορφή Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας. Στελεχώνεται από κοινωνικούς επιστήμονες.

Την ευθύνη της συστηματικής επιστημονικής εποπτείας και της αξιολόγησης των προγραμμάτων και των δράσεων πρωτοβάθμιας πρόληψης που εφαρμόζονται στα Κέντρα Πρόληψης έχει το Τμήμα Εφαρμογών Πρόληψης του ΟΚΑΝΑ.

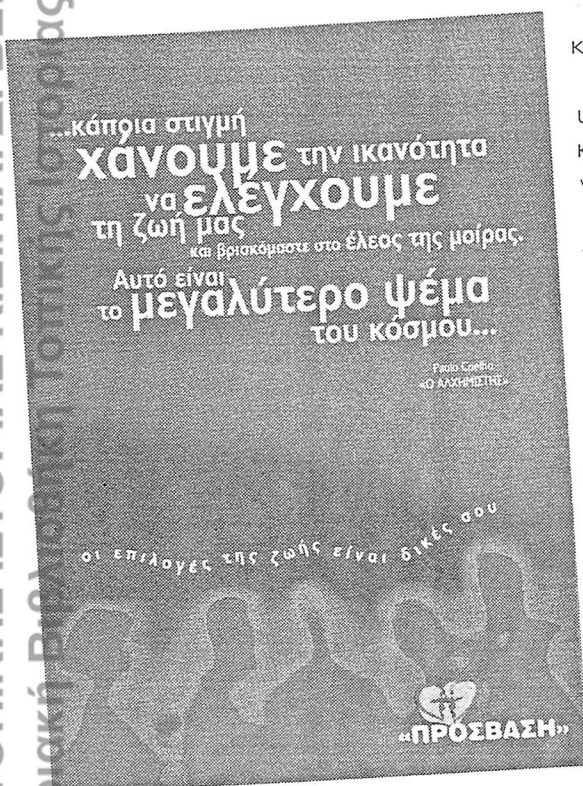
Τα προγράμματα και οι δράσεις που υλοποιεί η ΠΡΟΣΒΑΣΗ διαπνέονται από μια φιλοσοφία ευρύτερης προσέγγισης της πρόληψης της χρήσης ναρκωτικών. Αυτή δεν εστιάζεται στην ίδια τη χρήση και στους κινδύνους από αυτή. Δεν αποβλέπει σε άμεσα αποτελέσματα. Επικεντρώνεται κυρίως στις αιτίες του προβλήματος, επιδιώκοντας την προαγωγή της γενικότερης ψυχοκοινωνικής υγείας των νέων (ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, μείωση του συναισθήματος μοναξιάς, ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, αντιστάσεων σε αρνητικές επιρροές, ικανότητας λήψης υπεύθυνων αποφάσεων για τον τρόπο ζωής), μέσω μιας αμιγούς εκπαιδευτικής διαδικασίας βασισμένης σε σύγχρονες μεθόδους ενεργητικής μάθησης.

Απώτερος στόχος είναι ευαισθητοποίηση των πολιτών των τοπικών κοινωνιών, με σκοπό την ενεργοποίηση τους στον αγώνα της πρόληψης.

Ειδικότερα τα προγράμματα της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ απευθύνονται:

- Σε γονείς
- Σε μαθητές και εφήβους
- Σε στρατευμένους
- Σε αθλητικούς συλλόγους και ομάδες
- Σε επαγγελματίες που έρχονται σε άμεση επαφή με το πρόβλημα (εκπαιδευτικούς, προπονητές, αστυνομικούς, επαγγελματίες υγείας, ιερείς, στρατιωτικούς, κ.ά.)
- Σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες (παλιννοστούντες, πρόσφυγες, μειονοτικές ομάδες, φυλακισμένους, κ.ά.)
- Σε χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών καθώς και στις οικογένειές τους
- Στην ευρύτερη κοινότητα

Οι στόχοι τους, ανάλογα με την ομάδα στην οποία απευθύνονται και τη διάρκεια της παρέμβασης, είναι:

- Η ενδυνάμωση, υποστήριξη και εκπαίδευση των νέων ώστε να υιοθετήσουν μια θετική στάση ζωής και να αναπτύξουν δεξιότητες και συμπεριφορές που να αντιστέκονται στη χρήση των εξαρτησιογόνων ουσιών
- Η συμβουλευτική και υποστήριξη της οικογένειας, με σκοπό την ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου και τη βελτίωση της επικοινωνίας
- Η ευαισθητοποίηση καθηγητών και δασκάλων σε θέματα πρόληψης, η ενίσχυση του παιδαγωγικού τους ρόλου και η ενδυνάμωση των σχέσεων εκπαιδευτικών-μαθητών
- Η ενημέρωση των ενδιαφερομένων για τα υπάρχοντα θεραπευτικά προγράμματα
- Η πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας

Έρευνα για την Υγεία των μαθητών στο Νομό Ημαθίας με συνεργασία της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ και του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ)

Η εικόνα για τη χρήση των εξαρτησιογόνων ουσιών και την πορεία της μέσα στο χρόνο σε εθνικό επίπεδο δίνεται από τις πανελλαδικές έρευνες που πραγματοποιούνται εδώ και μία εικοσαετία. Οι τοπικές κοινωνίες όμως στερούνται τα εργαλεία εκείνα που θα επέτρεπαν να εκτιμήσουν την δική τους κατάσταση και να αξιολογήσουν τα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών και προγραμμάτων πρόληψης που υλοποιούν. Δεν έχουν επίσης τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τις ενδεχόμενες μεταβολές του φαινομένου τοπικά ώστε να προσαρμόσουν ανάλογα τις παρεμβάσεις πρόληψης.

Η πρωτοβουλία του Κέντρου Πρόληψης του Νομού Ημαθίας να ζητήσει από το Πανεπιστήμιο Αθηνών να διεξαχθεί η έρευνα στους μαθητές εφηβικής ηλικίας, δείχνει το ενδιαφέρον των τοπικών παραγόντων για επιστημονικά τεκμηριωμένα στοιχεία στην περιοχή της δικαιοδοσίας τους. Αναδεικνύει ταυτόχρονα την ευαισθησία τους απέναντι στο σοβαρό αυτό θέμα δημόσιας υγείας, το θέμα των ουσιοεξαρτήσεων.

Προϋπόθεση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας αποτελεσματικής πολιτικής για την υγεία των εφήβων σε τοπικό επίπεδο αποτελεί η όσο το δυνατόν καλύτερη αποτύπωση του τρόπου ζωής τους.

Μεταξύ των στόχων της έρευνας είναι επίσης τα ευρήματα να συμβάλλουν:

- στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ομάδων που ασχολούνται με θέματα υγείας των μαθητών, όπως κοινωνικοί επιστήμονες, ψυχολόγοι, ειδικοί που αναλαμβάνουν τη χάραξη στρατηγικής σε θέματα υγείας και εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές του Νομού Ημαθίας
- στην υποστήριξη και προώθηση προγραμμάτων αγωγής υγείας στο Νομό Ημαθίας

Η έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό εξετάζει, στην ιδιαίτερα ευαίσθητη ηλικία της εφηβείας, γενικότερα θέματα συμπεριφοράς που συνδέονται με τη σωματική και την ψυχική υγεία. Μέσα στο ευρύτερο αυτό πλαίσιο θεμάτων που αφορούν στην υγεία εντάσσεται και η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών.

ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό εφηβικής ηλικίας του Νομού Ημαθίας (πιθανοθεωρητικό - πολυσταδιακό δείγμα 746 μαθητών ηλικίας 11, 13 και 15 ετών, εγγεγραμμένων στην 6η Δημοτικού, 2α Γυμνασίου και 1η Λυκείου σχολείων του Νομού Ημαθίας) μας δίνει μια αρκετά σαφή εικόνα για τις στάσεις και τις συμπεριφορές των μαθητών σε θέματα που αφορούν στην ψυχοκοινωνική τους

υγεία και συνδέονται με την οικογένεια, το σχολείο, τις διατροφικές συνήθειες, τη σωματική άσκηση, τη σωματική και ψυχική υγεία, τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτουν και τα συμπεράσματα αναφορικά με τις προτεραιότητες στον τομέα της πρόληψης.

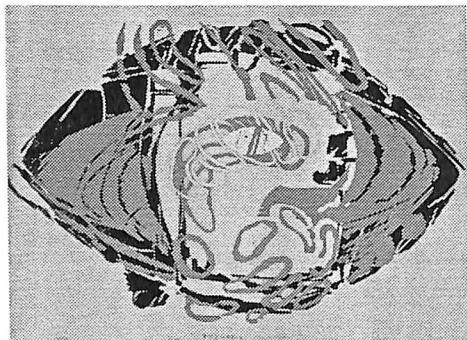
Ειδικότερα και πάντα ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών δεν διαφέρει πολύ στους μαθητές του νομού Ημαθίας σε σύγκριση με το εθνικό δείγμα μαθητών. Εντούτοις, στο νομό Ημαθίας έχουμε περισσότερους καπνιστές (ένας στους 6 έχει καπνίσει και το 4% καπνίζουν καθημερινά), περισσότερους καταναλωτές αλκοόλ, (σχεδόν το 1/3 καταναλώνουν σε εβδομαδιαία βάση αλκοόλ, με την μπίρα και τα έτοιμα συσκευασμένα αλκοολούχα ποτά με αναψυκτικό να έρχονται πρώτα στις προτιμήσεις). Χρήση παράνομων ουσιών (μαριχουάνα ή χασίς) έχουν κάνει μικρότερο ποσοστό μαθητών στο Ν. Ημαθίας συγκριτικά με τους συνομήλικούς τους μαθητές στο σύνολο της χώρας

Συμπερασματικά, η γενική λοιπόν εικόνα που προκύπτει για την ψυχοκοινωνική υγεία των μαθητών στον νομό της Ημαθίας δείχνει σε γενικές γραμμές έναν υγιή πληθυσμό νέων με φιλοδοξίες για σπουδές και ένα οικογενειακό περιβάλλον που φαίνεται να είναι αρμονικό και να μπορεί να εξασφαλίσει οικονομικά τις βασικές ανάγκες και απαιτήσεις των μελών της οικογένειας.

Αυτή βέβαια είναι η μία όψη του νομίσματος, ενθαρρυντική γιατί αφορά τη μεγάλη πλειονότητα των νέων. Στους νέους αυτούς που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε ως το πιο «υγιές» τμήμα του μαθητικού πληθυσμού, οι στόχοι της πρόληψης δεν μπορεί να είναι άλλοι από την εξασφάλιση και την προαγωγή της υγείας.

Στον τομέα της πρόληψης όμως, το δυσκολότερο αποτελεί η σχετικά μικρή μερίδα των μαθητών που εμφανίζουν προβλήματα. Οι νέοι δηλαδή που δε νιώθουν καλά μέσα στην οικογένεια ή δεν απολαμβάνουν τη σχολική ζωή, δεν έχουν στενούς φίλους και νιώθουν μοναξιά, κάνουν συχνά σκασιαρχείο, μπορούν να γίνουν βίαιοι και επιθετικοί, εμφανίζουν ψυχοσωματικά συμπτώματα, δεν έχουν φιλοδοξίες για το μέλλον και είναι επιρρεπείς στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Οι νέοι αυτοί βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο. Έχουν άμεση ανάγκη να βοηθηθούν εγκαίρως προκειμένου να αποτραπεί η παγίωση σε μονιμότερη βάση των μορφών συμπεριφοράς που οδηγούν δυνητικά σε μια αυτοκαταστροφική πορεία και περιθωριοποίηση. Οι νέοι αυτοί και οι οικογένειές τους χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή και στήριξη – με τρόπους που να αποφεύγεται ο κίνδυνος του στιγματισμού – από το σχολείο και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας.

Ο χαρακτήρας Σέρης Σαχίρης

Γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 1954.

Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. Αθηνών Χαρακτική με τον Κ. Γραμματόπουλο και Σκηνογραφία με τον Β. Βασιλειάδη. Αποφοίτησε το 1978 με έπαινο «φιλοτεχνημάτων έργων».

Από το 1981 έως τον Ιούνιο του 1985 συνέχισε τις σπουδές του στην Ε.Ν.Σ.Β.Α. στο Παρίσι στο Εργαστήριο του V. Guignebert (Ζωγραφική).

Τον Μάρτιο του 1986 εξελέγη Ε.Ε.Π. και δίδαξε σχέδιο και χαρακτική στο Τμήμα Εικαστικών του Α.Π.Θ..

Τον Μάιο του 1997 εξελέγη Επίκουρος Καθηγητής στο ίδιο Τμήμα για το γνωστικό αντικείμενο της Χαρακτικής και το Δεκέμβριο του 2003 εξελέγη αναπληρωτής Καθηγητής χαρακτικής με ανοικτή διαδικασία.

Κατά καιρούς έχει δώσει διαλέξεις για την Χαρακτική στη Μακεδονική Καλλιτεχνική Εταιρεία «Τέχνη» στο Μ.Μ.Σ.Τ. και στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο. Το Μάρτιο του 1995 δίδαξε σε σεμινάριο Χαρακτικής στην Ε.Ν.Β.Α στην πόλη Bourges στην Γαλλία.

Τον Αύγουστο του 1996 συνεργάστηκε με το εργαστήριο Χαρακτικής Lower East Side Workshop, New York.

Το 1997 ίδρυσε μαζί με τον Ε. Γιανναδάκη το Ερευνητικό Κέντρο Χαρακτικής στη Νεάπολη Θεσσαλονίκης.

Έργα του υπάρχουν στην Εθνική Πινακοθήκη, στο Τελλόγλειο Ίδρυμα του Α.Π.Θ., στην Συλλογή Αντωνίου, στο Μουσείο Βορρέ, στην Πινακοθήκη του Δήμου Αθήνας και Θεσσαλονίκης, στην Συλλογή του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη, στην Συλλογή του Ιδρύματος Μακεδονικών Σπουδών, στη Συλλογή του Γαλλικού Ινστιτούτου Θεσσαλονίκης, στη συλλογή Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στη Φλώρινα, όπως και στη Συλλογή του Σ. Τσούκαλη. Έργα του υπάρχουν επίσης σε ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό.

Είναι μέλος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας, του Σ.Κ.Ε.Τ.Β.Ε. και της Ένωσης Ελλήνων Χαρακτών.

Το 2003 συμμετείχε ως σύνεδρος με εισήγηση στο Παγκόσμιο Συνέδριο Χαρακτικής στο Cape Town της Ν.Αφρικής.

Τον Αύγουστο του 2004 συμμετείχε στην παγκόσμια έκθεση ψηφιακής τέχνης SIGRAF στο Los Angeles των Η.Π.Α.

Έχει κάνει 33 ατομικές εκθέσεις σε Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Washington, Ν. Υόρκη, Βοστώνη, Παρίσι, Βελιγράδι, Clermont Ferand, Στοκχόλμη, Βαρκελώνη St. Etienne και έχει συμμετάσχει σε πολλές διεθνείς διοργανώσεις χαρακτικής.

Τιμήθηκε με το βραβείο Χαρακτικής της 24ης Bienalle της Αλεξάνδρειας.

Η ΚΡΥΜΜΕΝΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ

Χαρακτικής

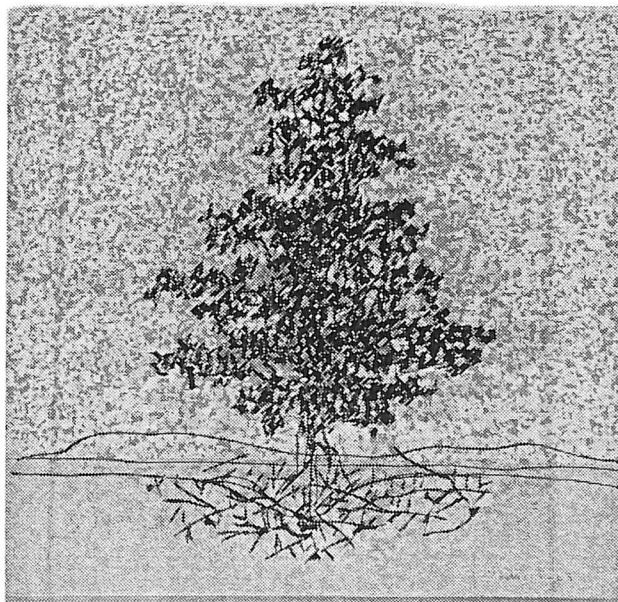
Ξένης Σαχίνης

Καθηγήτρια στη Σχολή Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ.

Ο δάσκαλός μου, ο Κ. Γραμματόπουλος έλεγε ότι όταν νικήσουμε την εμπορική αξία των υλικών μας θα κάνουμε καλύτερη τέχνη.

Στον πολιτισμό της τυπογραφίας, του τυπώματος, της χαρακτικής, υπάρχει μία μικρή γόνιμη αντίφαση. Από τη μια μεριά στη χαρακτική υπάρχει το σπέρμα της πληθώρας και της δημοκρατικότητας και από την άλλη η αξία, το κόστος του υλικού. Ένα χειροποίητο γιαπωνέζικο χαρτί ξυλογραφίας π.χ. είναι από μόνο του ένα δημιούργημα με μία άλφα εμπορική αξία. Πως λοιπόν θα μπορούσε ο καλλιτέχνης να καταστρέψει τις ατυχείς δοκιμές του σ' αυτό το πολύτιμο χαρτί; Έπειτα υπάρχει ένα άλλο ερώτημα: πως μπορούν οι εργατοώρες που ξοδεύτηκαν μαζί με τα υλικά να προσφέρουν στην τελική διαδικασία χωρίς ο καλλιτέχνης να νιώσει το παράπονο του ξοδεμένου χρόνου αλλά και το παράπονο του ατυχώς και άδικα ξοδεμένου ακριβού υλικού;

Εδώ ακριβώς είναι που πρέπει να γίνει η υπέρβαση και σ' αυτήν την προσπάθεια της υπέρβασης βοηθάει η ιδέα της πληθώρας και της δημοκρατικότητας του πολιτισμού της τυπογραφίας και του τυπώματος. Κάτι που παράγεται εν σειρά διακινεί εικόνα και πληροφορία με μικρό

κόστος. Ναι, αυτή η ιδεολογική αξία είναι εκείνος ο παράγοντας ο οποίος βοηθά τον χαρακτή να νικήσει το εμπορικό κόστος των υλικών που χρησιμοποιεί. Παράδειγμα ο Γάλλος Ernest Pignon ο οποίος σκόρπισε το λιθογραφικό του έργο στην πόλη, κολλώντας το σαν αφίσσες στους τοίχους. Έτσι ένα καθαρό καλλιτεχνικό έργο, έφθασε στο σημείο να αποκτήσει πολύ περισσότερους

θεατές συναντώντας τους στο δρόμο και όχι σε μία αίθουσα τέχνης.

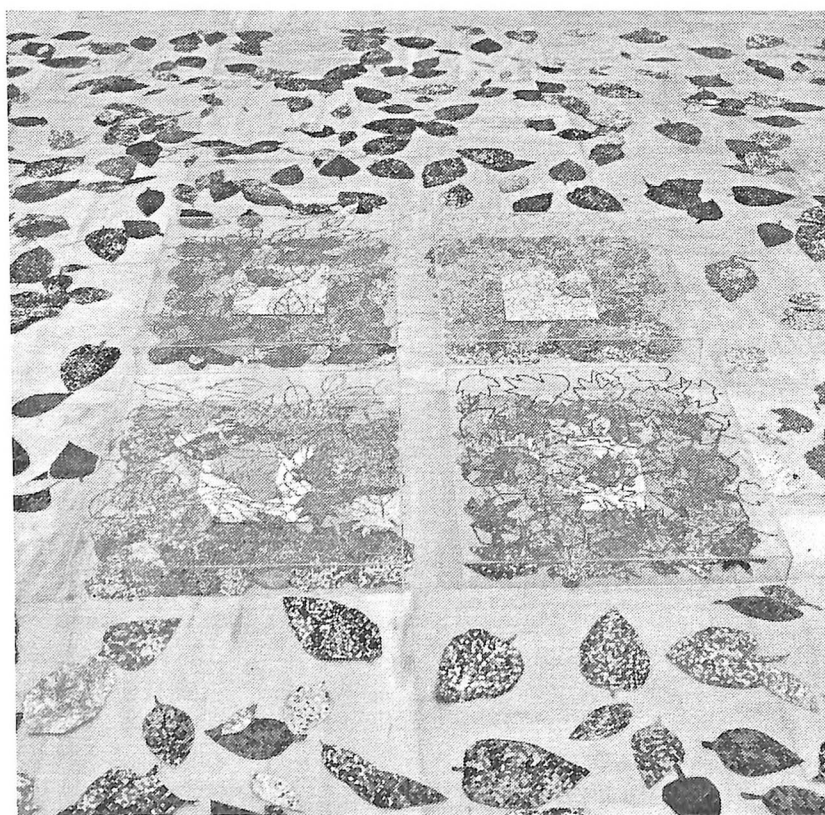
Σε ένα προηγούμενο κείμενο είχαμε συγκρίνει την άυλη υπόσταση των πραγμάτων, την αλήθεια που βρίσκεται στον ουρανό, στις ιδέες όπως ο Πλάτωνας υποστηρίζει, με το απτό είδωλο των ιδεών που βρίσκεται στη Μητέρα – Γη – Φύση και σε ένα δεύτερο στάδιο συγκρίναμε τη Μέγιστη Μητέρα – Γη με τα απτά είδωλα, τα τυπώματα στο χαρτί από χαραγμένα σχήματα που ανήκουν στη Φύση. Τολμώντας τώρα να υπερβούμε την υλική αξία του απτού ειδώλου της χαρακτικής μήτρας, μπορούμε να ταυτίσουμε την τύχη του με την τύχη του απτού ειδώλου της Πλατωνικής άυλης ιδέας που βρίσκεται στον ουρανό. Έτσι το απτό είδωλο της χαρακτικής, το τυπωμένο χαρτί συναντά το απτό είδωλο της Θεϊκής Δημιουργίας, το περιβάλλον μας, μπορεί να ενωθεί μαζί του και

τελικά να φθαρεί μαζί του. Να ζήσει ένα κύκλο ζωής όμοιο με εκείνο που ζει ένα υποσύνολο, ή μία μονάδα από την οποία αποτελείται το υποσύνολο του περιβάλλοντος. Ένα χαραγμένο σε μήτρα και τυπωμένο χρυσοπράσινο φύλλο δένδρου, αφημένο ή ριγμένο στο πάρκο, στο δάσος ή και στο πέλαγος, τελικά θα γίνει ένα με τα φύλλα που έπεσαν από τα δένδρα και θα θρέψουν τη Φύση.

Πιστεύω πως αυτή η διαδικασία είναι ένας έμμεσος τρόπος να μπει στο ρυθμό της φύσης η καλλιτεχνική σκέψη και να ακολουθήσει τον αιώνιο κύκλο της. Για μια στιγμή η πεπερασμένη καλλιτεχνική σκέψη και δράση ακολουθεί τους κανόνες της αιωνιότητας. Μπαίνει στην αλυσίδα του βιολογικού και κοσμικού ρυθμού των φαινομένων που ορίζουν τη φύση μέσα στην οποία ενυπάρχει η φθορά, ο θάνατος και η αναγέννηση

αφού από την εγχάρακτη μήτρα μπορεί ο καλλιτέχνης να ξανατυπώνει τα απτά είδωλα, τα φύλλα και να τα ενσωματώνει στη Φύση ώσπου και ο ίδιος βρωτός να ενωθεί μαζί της.

Όλη αυτή η διαδικασία μπορεί να πραγματοποιηθεί αφού ο καλλιτέχνης κατορθώσει να αποκοπεί από την υλική αξία που αφορά στα δημιουργήματά του και τις εργατοώρες που δαπάνησε για να τα πραγματοποιήσει. Σ' αυτό το εγχείρημα τον βοηθάει η χαρακτηριστική, η τυπογραφία που τα προϊόντα της χαρακτηρίζονται από μικρή τιμή. Βλέπουμε λοιπόν πως αυτή η μικρή ονομαστική αξία των τυπωμάτων μπορεί να βοηθήσει ένα δημιουργό να μετακινηθεί από την υλική διάσταση της Τέχνης σε μία πιο πνευματική και πιο ανήσυχη κάνοντας τον να συνειδητοποιήσει τη λειτουργία του ως ένα κομμάτι της αιώνιας λειτουργίας του Σύμπαντος.

«ΕΠΟΧΕΣ ΕΠΙ ΕΝΕ-ΧΕΙΡΩ»

Δημήτρης Ι. Μπρούχος
Ποιητής

Η πολυπλοκότητα της άσκησης της αναγνώρισης των υλικών, από τη μήτρα μέχρι το αντίτυπο, ως απτή μνήμη της χαρακτηριστικής πράξης, στην πραγματικότητα είναι ένας κατοπτρισμός της αληθινής διάστασης των πραγμάτων, με την έννοια που θα λέγαμε κάτι τέτοιο για την ανθρώπινη δημιουργία.

Περνώντας τη μίμηση και φθάνοντας στην έμπνευση, ορίζοντας από τη μια το αόρατο ιδεατό πεδίο και από την άλλη καθορίζοντας την πραγματική υπόσταση σε ορατό και υπαρκτό επίπεδο, το μάτι ανιχνεύει τις προσωδίες των ειδώλων, σε μια αγωνία απόδοσης.

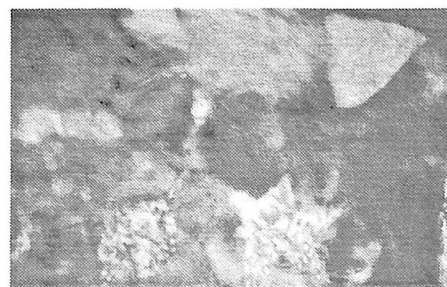
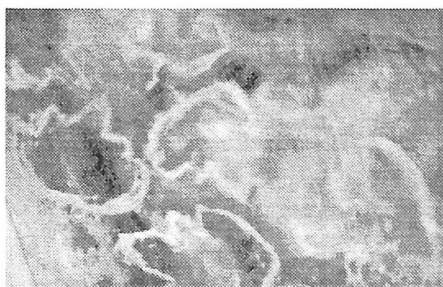
Ροές του χρόνου στη μυσταγωγία της χρήσης των υλικών, καταγράφονται επιδερμικά στην αντίληψη και βαθιά στη χάραξη, αποποιούνται την πλασματική ενώ στοιχίζονται στην ίδια πλαστική αξία. Και τα αισθητήρια μέλη – κυρίως τα χέρια – επεξεργάζονται τα συστατικά του ζώντος σχεδίου, στην πιθανότητα μιας αφομοίωσης.

Λοιπόν, εποχές επί ενε-χείρω.

Από τις πένθιμες μελωδίες του ωχρού φθινοπώρου στη δωδεκάφθογγο αυθαιρεσία ενός βαρετού χειμώνα και από εκεί, στους πεπερασμένους ρόγχους μιας αφροροούσας άνοιξης, μέχρι το πύρσωμα των σωμάτων και τις τύψεις ενός ακηδέστατου θέρους.

Η αντοχή των αισθημάτων της εμμονής σε εικόνες, κάποτε ανατρέπει, άλλοτε παραποιεί και συχνά ακυρώνει την πρωτότυπη αντίληψη. Έτσι το κόστος της μη υπέρβασης του δέκτη, χρεώνεται το υλικό, ευτυχώς όμως χωρίς να προσδίδεται σε αυτό η διάσταση της φθοράς. Το σπέρμα της αναζήτησης, γονιμοποιεί έτσι κι αλλιώς τις αντιφάσεις, από το επώδυνο των άτυχων δοκιμών μέχρι το παράπονο των άδικα ξοδεμένων πολλαπλοτήτων.

Ο «κόσμος» του Ξενή Σαχίνη, τα χαραγμένα του σχήματα ανήκουν στη φύση, ως αξία Θεϊκού Έργου. Όστε, το κάθε τι φθάνει στη γη μετά το μακρύ ταξίδι απ'τον ουρανό. Και η αφή γίνεται άλγος αλλά και λύτρωση, καθώς ζυγιάζεται με το βάρος των φαινομένων που ακολουθούν τους κανόνες της αλληλουχίας στην αλυσίδα του «είναι» και του «γίνεσθαι». Και η ψυχή παράγει, τυπώνει και ενσωματώνει τη φύση όπου ενυπάρχουν εναλλασσόμενα τα δύο βασικά συστατικά της Ζωή – Θάνατος, με την προοπτική της Αναγέννησης.

2004 - Φθινόπωρο - Ακτινογραφία σε plexiglass, ψηφιακή εκτύπωση

Εν πολλοίς, η οξείδωση μιας απουσίας, μετακινεί την ονομαστική αξία του αντικειμένου από μια γήινη θεώρηση σε μια πιο πνευματική διάσταση της Τέχνης, συνειδητοποιώντας τη διαχρονικότητα των αισθήσεων στην ίδια ευθεία με την αιωνιότητα της ψυχής.

Ζωή απόρθητη

Μηδενίζεις φλερτάροντας τους τεχνωδούς

Σε απόλυτα θνητές εκφάνσεις

Συμψηφίζεις το Άβατο του Νου

Με τα φύλλα του δρόμου

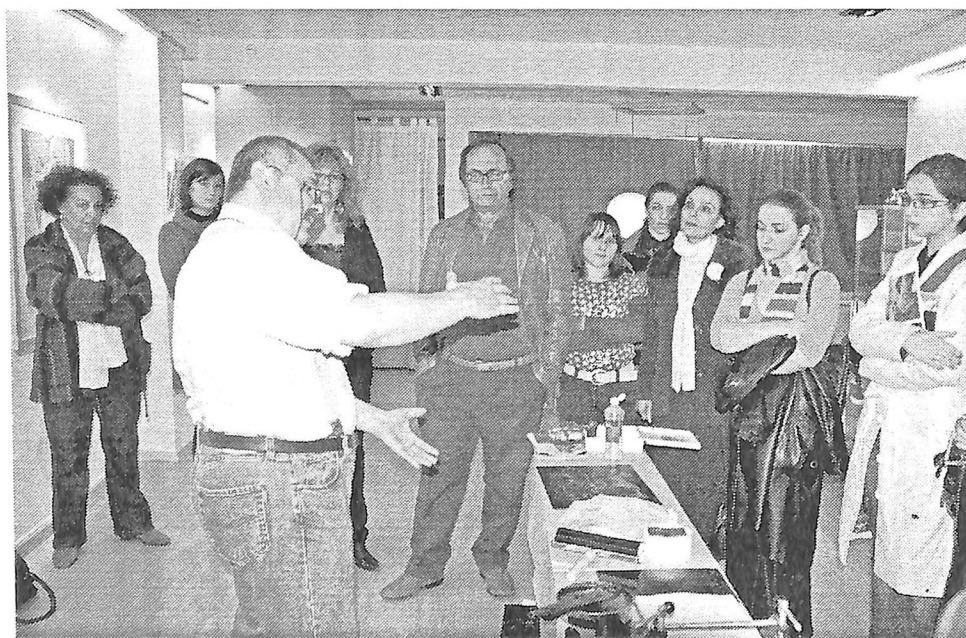
Καθώς τα πέλματα αγιάζονται σε βηματισμό

πανανθρώπινο

Οι εποχές ενε-χειρίσθησαν προ πολλού

Και πάλλονται ασμένως

Στον αέναο κύκλο της Εντελέχειας.

Φωτ.: Ο χαράκτης Ξένης Σαχίνης σε επίδειξη χαρακτικής που πραγματοποιήθηκε στη γκαλερί HOBBY κατά τη διάρκεια της έκθεσης έργων του (Βέροια, 10 Οκτωβρίου - 10 Νοεμβρίου 2008).

Καθρέφτη... Καθρεφτάκι...

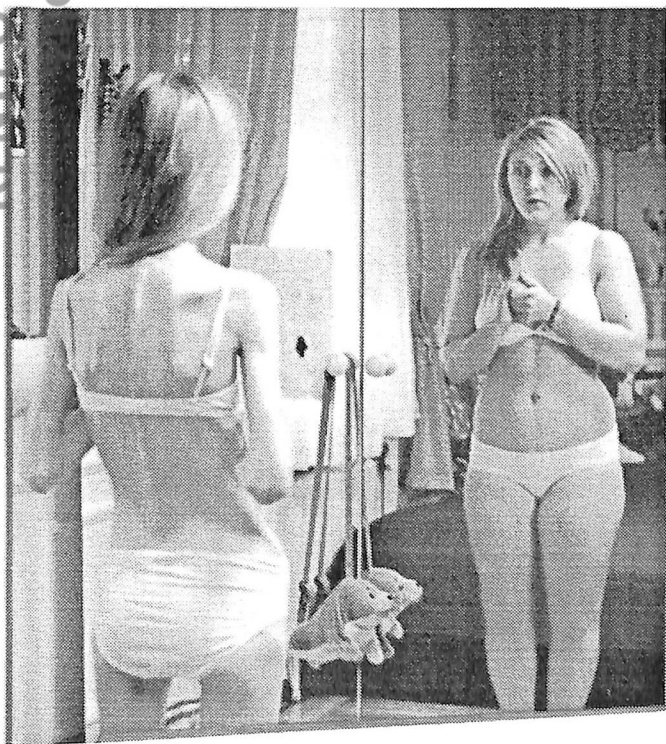
Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Ειρήνη Αναγνώστου

Ψυχολόγος

Ιδρυτικό μέλος και Επιστημονική Συνεργάτης

της ΑΝΑΣΑ-ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Στις Η.Π.Α. περίπου 10 εκατομμύρια θηλείς και 1 εκατομμύριο αρρένεις βιώνουν έναν αγώνα ζωής και θανάτου ενάντια κάποιας διατροφικής διαταραχής όπως η ανορεξία και η βουλιμία. Εκατομμύρια άτομα επίσης «παλεύουν» με τις τάσεις υπερφαγίας μιας άλλης συχνής και παραγνωρισμένης μορφής διατροφικής διαταραχής (Crowther et. al, 1992, Gordon, 1993, Shisslak et. al. 1995).

Πίσω από αυτές τις στατιστικές υπάρχουν αληθινοί άνθρωποι. Υπάρχουν πληγωμένες προσωπικότητες και ψυχές οι οποίες αγωνίζονται καθημερινά να επιβιώσουν σωματικά και ψυχικά.

Πριν αναλυθούν οι διατροφικές διαταραχές αξίζει να γυρίσουμε πίσω κάποιες σελίδες για να δούμε πότε και πως άρχισαν τα παραπάνω άτομα να αντιμετωπίζουν διάφορες δυσκολίες με την πρόσληψη της τροφής τους. Ποιες άραγε μπορεί να ήταν αυτές οι δυσκολίες που τους οδήγησαν στο σημείο να αγωνίζονται σήμερα να βρουν την ισορροπία τους, να αγωνίζονται για την ίδια την ζωή τους.

Στην παγκόσμια βιβλιογραφία υπάρχουν αμέτρητες έρευνες πάνω στο θέμα. Καταβάλλονται

μεγάλες προσπάθειες να εντοπισθούν και να αναλυθούν οι αιτίες των διαταραχών της διατροφής. Υπάρχουν επιμέρους διαφωνίες σε δύο όμως σημεία υπάρχει ομοφωνία:

- η ηλικία έναρξης των διαταραχών εντοπίζονται στην εφηβεία,
- οι διαταραχές παραμένουν έντονα φιλικές προς το θήλυ φύλο.

Είναι διαπιστωμένο όμως ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια σταθερή αύξηση κρουσμάτων και στα αγόρια.

Η ΕΦΗΒΕΙΑ

Ο John Locke σημείωσε πριν πολλά χρόνια, ότι στην εφηβεία «τα παιδιά είναι ταξιδιώτες που φτάνουν σε μια ξένη χώρα για την οποία δεν γνωρίζουν τίποτα». Ακόμα και σήμερα συνήθως οι γύρω τους αργούν να τους ενημερώσουν για το ταξίδι τους: ποιοί είναι οι προορισμοί τους και τι πιθανόν θα ανακαλύψουν.

Η εφηβεία είναι μια όμορφη περίοδος της ζωής του ανθρώπου. Είναι γεμάτη ανακαλύψεις, εντάσεις, γεύσεις, συγκρούσεις και δοκιμασίες. Όλα αλλάζουν: το σώμα, η νόηση, τα συναισθήματα και οι κοινωνικοί προσανατολισμοί, δηλαδή όλος ο κόσμος του παιδιού.

Η εφηβεία είναι ένα σταυροδρόμι, όπου το παιδί νιώθει να «τελειώνουν» πολλά και να «αρχίζουν» τόσα άλλα. Οι έφηβοι βιώνουν έντονα τα πολλά ερεθίσματα και προφανώς τα πολλά πρότυπα που τους προσφέρονται.

Όλα τα Μ.Μ.Ε. δουλεύουν μεθοδικά το πώς θα «κερδίσουν» την προσοχή αυτών των πολύ πρόθυμων και ευάλωτων πελατών. Έρευνες έχουν δείξει ότι τα πιο πολλά πρότυπα που προτείνουν τα Μ.Μ.Ε. είναι μη ρεαλιστικά και δεν εφαρμόζονται στην πραγματικότητα.

Από τις πιο έντονες ανησυχίες που βιώνουν οι έφηβοι, κυρίως τα κορίτσια, είναι η εικόνα του εαυτού τους και πως την αντιλαμβάνονται και στην συνέχεια την αποδέχονται οι άλλοι. Οι γνώμες των συνομιλικών έχουν για τους εφήβους μεγάλη σημασία.

Η Winzeler (2005), υποστηρίζει ότι τα αγόρια έχουν πιο θετική εικόνα του σώματός τους από τα κορίτσια και σε γενικές γραμμές είναι πιο ικανοποιημένα με το βάρος τους, ενώ τα κορίτσια επηρεάζονται πιο πολύ από τα πρότυπα που τους «πλασάρουν» τα μέσα.

Οι αγώνες για την προσωπική τους ταυτότητα είναι για τους εφήβους μια επίπονη διαδικασία.

Η εικόνα του σώματος αρχίζει να είναι σημαντική για τα κορίτσια από την παιδική ηλικία. Στις Η.Π.Α. οι τελευταίες έρευνες υποστηρίζουν ότι 81% των κοριτσιών 10 χρονών ομολόγησαν ότι έχουν κάνει δίαιτα έστω και μία φορά.

Στην Σουηδία μια έρευνα υποστηρίζει ότι το 25% των κοριτσιών 7 χρονών κάνουν δίαιτα και εκφράζουν ήδη αρνητική εικόνα του σώματός τους (body-image distortion). Μια παρόμοια έρευνα στην Ιαπωνία υποστηρίζει ότι το 41% των κοριτσιών σχολικής ηλικίας νιώθουν ότι είναι χοντρές (fat) (Fox, 2005).

Σημασία και προσοχή οφείλουν να δώσουν οι ειδικοί σ' αυτά τα αποτελέσματα. Στη χώρα μας δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες μελέτες επί του θέματος. Από τις ελάχιστες προσπάθειες εντοπισμού του μεγέθους του προβλήματος, προκύπτει ότι δεν βρισκόμαστε πολύ μακριά από τα στατιστικά στοιχεία που προαναφέρθηκαν. Άρα, η εφηβεία είναι «σταθμός ζωής» για την επίλυση πολλαπλών ψυχοσυναισθηματικών ζητημάτων.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΔΙΑΤΡΟΦΩΝ

1) Η νευρογενής ανορεξία ή νευρική ανορεξία.

- άρνηση διατήρησης του ελάχιστου για την ηλικία και το ύψος σωματικού βάρους: η με πρόσληψη τροφής = μη πρόσληψη βάρους.
- Έντονος φόβος για πρόσληψη βάρους.
- Διαταραχή της εικόνας σώματος.

2) Η νευρογενής βουλιμία ή νευρική βουλιμία.

- επεισόδια ανεξέλεγκτης πολυφαγίας που ακολουθούνται από εμετούς ή χρήση φαρμάκων (καθαρτικών, διουρητικών).
- Έντονη ανυσιγία για την εικόνα του σώματος - του «ιδανικού» βάρους.

3) Η συναισθηματική πολυφαγία.

- το άτομο προσλαμβάνει μεγάλες ποσότητες τροφής σε μικρά διαστήματα χωρίς να μπορεί να σταματάει ή να νιώθει ότι έχει χορτάσει.
- Έντονες ανησυχίες για την εικόνα σώματος (DSM-IV. American Psychiatric Association, 1995).

Η νευρογενής ανορεξία (NA) και η νευρογενής Βουλιμία (NB) προσβάλλουν το 1-10% των εφήβων κοριτσιών και των γυναικών μετεφηβικής ηλικίας. Διάφορες μελέτες ανεβάζουν τις διαταραχές της διατροφής σε ποσοστό έως και 15% σε νεαρές γυναίκες ηλικίας 15-24 χρόνων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 85% των ασθενών, με νευρογενής ανορεξία διαγιγνώσκεται στην ηλικία των 13 έως 20 ετών (Μπάλη, 2007). Πρόκειται δηλαδή για ασθένεια κατ' εξοχή της εφηβικής ηλικίας.

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ (body image)

Σε όλες τις μορφές διατροφικών διαταραχών τα πάσχοντα άτομα παρουσιάζουν έντονες διαταραχές σχετικά με την εικόνα του σώματός τους. Μελέτες έχουν καταδείξει ότι τα κορίτσια στην εφηβεία παραδέχονται πως τα Μ.Μ.Ε. είναι η κύρια πηγή πληροφοριών για θέματα υγείας (Commonwealth Fund, 1997). Άλλες έρευνες υποστηρίζουν ότι τα κορίτσια στην εφηβεία πιστεύουν ότι η εξωτερική τους εικόνα παίζει σημαντικό ρόλο στην αυτοεκτίμηση και αυτό-πεποίθησή τους και ότι ο σωματότυπός τους είναι συνδεδεμένος με την αίσθηση του εαυτού τους (American Association of University Women, 1991).

Στη συνέχεια θα γίνει μια ανασκόπηση μερικών στατιστικών που αφορούν στις αντιλήψεις που έχουν τα κορίτσια σχετικά με δίαιτες και την ανάγκη τους να είναι «αδύνατες».

- Τα κορίτσια τα οποία κάνουν συχνά δίαιτα έχουν 12 φορές πιο πολλές πιθανότητες να έχουν επεισόδια υπερφαγίας («τσιμπήματος») από κορίτσια τα οποία δεν κάνουν δίαιτα αλλά διατηρούν ένα σταθερό ισορροπημένο διαιτολόγιο (Collins, 1991).
- Περίπου 42% των κοριτσιών πρώτης έως τρίτης τάξης του δημοτικού επιθυμούν να είναι πιο αδύνατες (Collins, 1991).
- Οι Mellin et. Al., 1991, υποστηρίζουν ότι το 81% των δεκάχρονων κοριτσιών φοβούνται να μην παχύνουν.
- Στην Αμερική ξοδεύουν πάνω από \$40 δισεκατομμύρια σε δίαιτες και σε διαιτητικά προϊόντα κάθε χρόνο (Smolak, 1996).
- Μια τωρινή μελέτη κατέγραψε ότι ο χρόνος παρακολούθησης σαπουνόπερων (soap operas) και μουσικών βίντεο έχουν όντως σχέση με την αποδοχή του σωματότυπου και την επιθυμία να είναι λεπτός που εκφράζουν οι έφηβοι (Tiggemann & Pickering, 2005).

Μια άλλη πηγή ερεθισμάτων για τη διαμόρφωση κατά την εφηβεία της εικόνας του σώματος, πέρα από τα Μ.Μ.Ε., είναι οι επισημάνσεις και οι υποδείξεις των γονιών (κυρίως της μητέρας) και των συνομηλίκων τους αλλά και τα ποικίλα κοινωνικό-πολιτιστικά μηνύματα.

Όπως έχει καταδειχθεί σαν εικόνα του σώματος θεωρείται το πώς κάποιος αντιλαμβάνεται τον εαυτό του όταν τον βλέπει στον καθρέφτη ή όταν τον ικανοποιεί μέσα στο μυαλό του/της.

Στη περίπτωση της ανάπτυξης μιας αρνητικής εικόνας του σώματος, τα άτομα αντιλαμβάνονται μια διαταραγμένη εικόνα του σχήματος τους. Αυτό έχει σαν συνέπεια τα πάσχοντα άτομα να είναι πεπεισμένα ότι μόνο οι άλλοι είναι ελκυστικοί και όχι τα ίδια, ενώ συνήθως αισθάνονται ντροπή για το σωματότυπό τους, έχουν μια ανησυχία για την εν γένει παρουσία τους και νιώθουν άβολα και ενοχλημένα μέσα στο ίδιο τους το σώμα.

Χωρίς αμφιβολία οι κύριες διαταραχές και δυσκολίες αρχίζουν εδώ, στο στάδιο όπου το άτομο αρχίζει να προσδιορίζει τον εαυτό του μέσα από έναν καθρέφτη. Όλα αρχίζουν στο διάστημα της εφηβείας, δηλαδή στην πιο έντονη και καθοριστική περίοδο της ζωής του ανθρώπου.

Η ψυχοσωματική ανάπτυξη των παιδιών, το οικογενειακό περιβάλλον όπως και βιολογικοί παράγοντες αποτελούν σημαντικές παραμέτρους στην εμφάνιση αυτής της ψυχοπαθολογίας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Η έγκαιρη ανίχνευση και η πρώιμη παρέμβαση σε παιδιά που ευρίσκονται στην ομάδα υψηλού κινδύνου βελτιώνει την αυτοεκτίμηση, την σωματική αυτό-εικόνα και την ψυχολογική κατάσταση των παιδιών και μειώνει την πιθανότητα εμφάνισης σοβαρής ψυχοπαθολογίας.

Σε αυτή την έγκαιρη ανίχνευση δεν παίζουν σημαντικό ρόλο μόνο οι γονείς αλλά εξίσου σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο παίζει και το σχολείο. Προγράμματα πρόληψης με θέματα ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης πρέπει να ενταχθούν στην υπάρχουσα ύλη της Α/μιας και Β/μιας εκπαίδευσης. Πέρα από τις θεωρητικές ενότητες πρέπει να υπάρχουν και ενότητες στις οποίες τα παιδιά θα διδαχθούν τεχνικές αυτό-αξιολόγησης, και λήψης αποφάσεων και θέματα που αφορούν τις σχέσεις των δύο φύλλων, τεχνικές συνεργασίας, κ.τλ.. Συγκεκριμένα στις ενότητες των προγραμμάτων αγωγής υγείας στα σχολεία να ενταχθούν και ενότητες που αφορούν στην διατροφή, στην σωματική άσκηση, στους κανόνες διατήρησης του επιθυμητού σωματικού βάρους και διατροφής και συναισθήματα κτλ. Έτσι, θα δοθούν και οι ευκαιρίες οι έφηβοι να διδαχθούν τεχνικές οργάνωσης και τροποποίησης συμπεριφορών.

Οι γονείς, έχουν και αυτοί τους ρόλους: να προσέχουν πως διατυπώνουν τα μηνύματά τους για θέματα διαίτας και διατροφής, να επισημαίνουν στα παιδιά τις αξίες ζωής, να επιβραβεύουν τα παιδιά σε κάθε προσπάθεια για βελτίωση του εαυτού και να εμπνέουν ένα κλίμα αγάπης και αποδοχής μέσα στην οικογένεια.

Υπάρχουν κάποια απλά βήματα με τα οποία τα παιδιά/έφηβοι μπορούν να αναπτύξουν θετική εικόνα του σώματος:

- Να εκτιμήσει όλα εκείνα τα οποία το σώμα μπορεί να κάνει.
- Να υπενθυμίζει στον εαυτό του/της ότι η αληθινή «ομορφιά βρίσκεται κάτω από το δέρμα».
- Να διατηρήσει έναν δεκάλογο μηνυμάτων με τα όσα συμπαθεί στον εαυτό του/της.
- Να συμπαθεί τον εαυτό του/της ως ολοκληρωμένη οντότητα.
- Να συναναστρέφεται με θετικούς ανθρώπους.
- ΝΑ φοράει ρούχα στα οποία αισθάνεται άνετα και όμορφα, όχι αυτά που είναι στη μόδα.
- Να διατηρεί και μια κριτική διάθεση απέναντι στα κοινωνικά μηνύματα και στα μηνύματα των Μ.Μ.Ε.
- Να κάνει κάτι καλό για τον εαυτό του/της.
- Να καταναλώνει το χρόνο ανησυχίας για δίαιτες σε ανθρώπους που χρειάζονται βοήθεια.

ΝΑ ΔΙΔΑΧΘΟΥΝ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ...

- να αποδέχονται τον εαυτό τους...
- να αποδέχονται το σώμα τους...
- να «γιορτάσουν» τον εαυτό τους...
- να «γιορτάσουν» το σώμα τους...

Η ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ

*και η απήχρησή της**

Αγγελική Νικοποπούλου
καθηγήτρια του τμήματος Νεοελληνικής Φιλολογίας
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ενασχόληση του Δ. Βικέλα με τη λογοτεχνία άρχισε νωρίς, περί το 1857, με τους απαραίτητους λυρικούς στίχους της νεότητας, όπως παρατηρεί ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, για να τερματιστεί περί το 1890 με τη μετάφραση του Μεγάλου Γαλεότου του Ισπανού Etshegaray¹.

Εδώ πάντως δεν μας ενδιαφέρει η ποιητική παραγωγή του Βικέλα, αλλά η επίδοσή του στην πεζογραφία. Ευθύς εξ αρχής επισημαίνουμε ότι ετόλμησε να ασχοληθεί με το διήγημα, είδος ιδιαίτερα δύσκολο. Την εποχή κατά την οποία ο Βικέλας άρχισε να γράφει διηγήματα², το είδος είχε ήδη διαμορφωθεί στην Ευρώπη χάρη στους Alphonse Daudet, Guy de Maupassant, Prosper Merimee, D'Annunzio, Tchekhov, Poe κ.λπ. ενώ στην μικρή Ελλάδα διάβαζαν ακόμη τα έργα των ρομαντικών και τις μεταφράσεις ή μιμήσεις ευρωπαϊκών έργων. Για το επίπεδο του νεοελληνικού διηγήματος ο Κ. Παλαμάς έγραφε το 1896 τα ακόλουθα:

...Περί των έργων της μέχρι προ δεκαπέντε χρόνων διηγηματογραφίας δεν διστάζω να είπω ότι εξ' αυτών και τα άριστα λίαν ατελώς ή ουδόλως διέκριναν τα γνωρίσματα τα απαραίτητα, αν δεν απατώμαι, εις τα γνήσια λογοτεχνήματα, κυρίως δε εις ότι καλούμεν διήγημα. Δεν απαντώνται εις αυτά κατά γενικόν κανόνα ούτε χαρακτήρων ανελιξεις, ούτε

ηθών αναπαραστάσεις, ούτε ιδεών αναπτύξεις, ουδέ τόπων απεικονίσεις, ούτε παραστατικότητα γλώσσας, όλα δε αυτά απορρέοντα από την ελληνικήν ψυχή την αλήθειαν ταύτην, ήτι είναι τόσοσιν πλησίον και τόσοσιν μακράν ημών... Ότι κυρίως ονομάζομεν διήγημα...

* Ανάπτυπον από τον πρώτο τόμον του περιοδικού «Η Μελέτη». Περίοδος Β', Αθήνα 2004, σσ. 209-219, εκδ. Συλλόγου προς διάδοσιν ωφελίμων βιβλίων.

1. Γρηγορίου Ξενοπούλου, «Το έργο του Βικέλα». Περ. Ελληνική Δημιουργία, τομ. 12, τχ. 140 (1 Δεκ. 1953), σσ. 658-661.
2. Κατά τον ανεψιό του Αλέξανδρο Οικονόμου, ο Βικέλας άρχισε να γράφει διηγήματα το 1885, δηλ. σε ηλικία 52 ετών. Αλεξάνδρου Αρ. Οικονόμου, Τρεις άνθρωποι. Συμβολή εις την ιστορίαν του ελληνικού λαού (1780-1935). Τομ. Δεύτερος. Δημήτριος Μ. Βικέλας, Αθήναι 1953, σ. 310. βλ. επίσης, Δημητρίου Βικέλα, Απαντα. Φιλολογική επιμέλεια Άλκη Αγγέλου, τομ. Α', Αθήναι 1997, σ. 54, εκδ. Συλλόγου προς διάδοσιν ωφελίμων βιβλίων.

νομίζω ότι κατά πρώτον εμφανίζεται εις ημάς εδώ δια του πράου και ατόλμου Χίου όστις ονομάζεται Λουκής Λάρας. Εις τον Βικέλαν επεφυλάσσετο η τιμή να δώσει το σύνθημα. Και το διήγημα βαδίζει έκτοτε κανονικώτερον, οργανικώτερον εύρε τον δρόμον του... Οι διηγηματογράφοι εξ' αυτού και μετ' αυτόν μεθ' όλας τας διαφοράς των μικρών ή των μεγάλων χαρισμάτων αυτών αποσχίζονται και ξεχωρίζουν καθαρώτερων από τους ομοτέχνους των του παρελθόντος. Δίχως να σύρωνται τυφλώς ή δουλικώς όπισθεν του άρματος ξένων συγγραφέων, βαδίζουν – τηρουμένων, εννοείται, των αποστάσεων- παράλληλως προς εκείνους³.

Ο Δροσίνης, νεώτερος του Βικέλα, εκτιμά τα πράγματα κατά τον ίδιο περίπου τρόπο. Παρατηρεί ότι:

...το ελληνικό μυθιστόρημα και διήγημα ύστερα από του Ράμφου το Χαλέτ εφέντη, του Στεφάνου Ξένου την Ηρωίδα της Ελληνικής Επανάστασεως και τελειωτικά με το Θάνο Βλέκα του Παύλου Καλλιγά έχει ξεψυχήσει... Στην Εστία – θα φανή παράξενο – μόνον ένα ελληνικό διήγημα σύντομο είχε δημοσιευθή με την υπογραφή: τίνος; του Ιωάννου Παπαδιαμαντοπούλου - του Jean Moreas – και με την επιγραφή Ο χρησμός της Αθιγγανίδος. Η πρώτη προσπάθεια του Βικέλα να νεκραναστήσει το πρωτότυπο ελληνικό διήγημα, φάνηκε πολύ τολμηρή... Αν δεν ήταν το όνομά του με το κύρος του στον κόσμο των γραμμάτων και η προσωπική του γνωριμία με τον Παύλο Διομήδη, ο Λουκής Λάρας θα πήγαινε στο καλάθι. Με πολλές αναβολές παρουσιάστηκε στην Εστία δειλά δειλά... Τόσον είχαν κυριαρχήσει τότε αι μεταφράσεις ξένων έργων, ώστε ζηλευτός τίτλος ήτο του μεταφραστού και φαίνονταν αρκετή δόξα και στους κορυφαίους λογίους να μεταφράζουν. Ούτε περνούσε από το νου κανενός να γράψει διήγημα πρωτότυπο. Του Βικέλα είναι τιμή που άνοιξε το δρόμο πρώτα στο Βιζυηνό και ύστερα σ' εμάς τους νεωτέρους και το ελληνικό διήγημα έγινε σιγά-σιγά το αγαπητότερο ανάγνωσμα των αναγνωστών της Εστίας και γενικώτερα του ελληνικού κοινού⁴.

Παρά τα εύσημα του πρωτοπόρου, ο Βικέλας έμεινε γνωστός κυρίως ως ο δημιουργός του Λουκή Λάρα⁵, έργου δημοφιλέστατου στην εποχή του, το οποίο ωστόσο δεν μπορεί να χαρα-

κτηρισθεί διήγημα, γι' αυτό και δεν εμπίπτει στο πλαίσιο αυτής της εργασίας. Παραβλέπεται συνήθως το καθαυτό διηγηματογραφικό του έργο, με εξαίρεση το διήγημα *Ο παπα - Νάρκισσος*, προφανώς επειδή είναι το ωριμότερο. Βεβαίως τα λογοτεχνικά κριτήρια μεταβάλλονται από εποχή σε εποχή. Έργα που στην εποχή τους εγνώρισαν την παραδοχή, σε μεταγενέστερες περιόδους κρίθηκαν εντελώς διαφορετικά και έμειναν στο περιθώριο. Ίσως αυτό να συμβαίνει και με τα διηγήματα του Βικέλα, όμως δεν πρέπει στην περίπτωση του να παραβλέψουμε το γλωσσικό παράγοντα. Ο Βικέλας δεν ασπάστηκε τη δημοτική. Τήρησε το μέτρο, τη μέση οδό, δημιουργώντας ένα δικό του ύφος. Και όταν η δημοτική κυριάρχησε στη λογοτεχνία, τα διηγήματά του, που ωποσδήποτε δεν μπορούν να συγκριθούν με του Παπαδιαμαντή, ούτε με του Βιζυηνού, έμειναν στη σκιά, παρά τα προτερήματά τους. Δεν είναι άστοχη η κρίσή του Γ. Βαλέτα: ήταν [ο Βικέλας] σπουδαίος αφηγητής ψυχογράφος, αλλά τον ζημιώνει η γλώσσα⁶.

Ο Βικέλας δεν έγραψε πολλά διηγήματα. Η συμβουλή της καμπάνας, *Η άσχημη αδελφή*, *Ο πάπα- Νάρκισσος*, *Ο λυσσασμένος*, *Φίλιππος Μάρθας*, *Εις του οφθαλμιάτρου, Ανάμνησις*, *Διατί έμεινα δικηγόρος*, *Τα δύο αδέρφια*, *Συμπέθερος*, αποτελούν όλη τη διηγηματογραφική παραγωγή⁷. Τα περισσότερα από αυτά είδαν το φως πρώτα από τις σελίδες της *Εστίας*⁸. Τον Ιανουάριο του 1887 δημοσιεύθηκαν με τον τίτλο *Διηγήματα* και γνώρισαν επανειλημμένες εκδόσεις. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους εκκυκλοφόρησε στο Παρίσι η γαλλική τους μετάφραση με τον τίτλο *Nouvelles grecques*. Μεταφραστής φέρεται ο στενός φίλος του Βικέλα Γάλλος Μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire και εκδότης ο γνωστός παλαιός εκδοτικός οίκος Fmin Didot⁹.

Την ανάμειξη του μαρκησίου στην ανωτέρω έκδοση προκάλεσε ο ίδιος ο Βικέλας, ο οποίος, μόλις ετελείωνε κάποιο διήγημά του, το μετέφραζε στη γαλλική, που την εγνώριζε άπταιστα και το απέστειλε στο μαρκήσιο για να διαβάσει και να εκφέρει τη γνώμη του¹⁰. Αυτές οι μετα-

3. Πρώτα κριτικά. Εν Αθήναις 1913, σσ. 132-134.

4. Σκόρπια φύλλα της ζωής μου, Αθήναι 1940, σσ. 232-233.

5. Το 1879 άρχισε η δημοσίευσή του στην Εστία και το ίδιο έτος εκκυκλοφόρησε αυτοτελώς.

6. Ανθολογία της δημοτικής πεζογραφίας, τομ. Β', Αθήναι 1947, σ. 599.

7. Δημητρίου Βικέλα, Άπαντα, τομ. Β', Αθήναι 1997, σσ. 125-295.

8. Τεύχ. 7. Σεπτ. - 2 Νοέμβρ. 1886.

9. Άλ. Οικονόμου, ενθ' ανώτ., σ. 314. Ακολούθησαν μεταφρασμένες εκδόσεις: Γερμανική (1887-1891), Αγγλική (1891), Ιταλική (1892), Σερβική (1892), Ισπανική (1902) και Βουλγαρική (1902).

10. Ο Μαρκήσιος εύρισκε τα διηγήματα d' une valeur tres reelle, avec des qualites de finesse, de delicatesses, d' observation et d' esprit, avec un art qui ne se montre pas, mais qui se sent, avec un cachet grec et le merit d' etude psychologique qui interesserait tout le monde, seulement...! ensemble des nouvelles est bien triste et lugubre. Άλ. Οικονόμου, ενθ' ανώτ., σ. 310

φράσεις αποτελούν το τομίδιο των Nouvelles grecques (συνολικά επτά διηγήματα), στις οποίες η συμβολή του Saint-Hilaire υπήρξε επουσιώδης, αν και έγραψε ένα προοίμιο. Το όνομά του ως μεταφραστή ετέθη για να κερδηθεί η εμπιστοσύνη του γαλλικού κοινού.

Δεν είναι στις προθέσεις μας να ασχοληθούμε εδώ με εκδοτικές λεπτομέρειες που αφορούν στα διηγήματα του Βικέλα. Θα επιμείνουμε περισσότερο στην απήχηση που είχαν στο εξωτερικό και στο εσωτερικό, εφόσον το Αρχείο Βικέλα μας παρέχει άφθονα προς τούτο στοιχεία¹¹.

Η γαλλική και η γερμανική κριτική υπήρξαν ευνοϊκές απέναντι στα διηγήματα. Ο ανεψιός του Βικέλα Αλέξανδρος Οικονόμου αναφέρει¹² ότι 18 γαλλικές εφημερίδες και επιθεωρήσεις (revues) και τρεις γερμανικές έγραψαν εκτενείς θετικές κριτικές και ότι ο συγγραφέας έλαβε 30 περίπου επιστολές από διάφορες προσωπικότητες, που τον συνέχαιραν για τα διηγήματά του. Αναφέρουμε ενδεικτικά την κρίση του Paul Starfer (1840-1917), συγγραφέως, που τότε ήταν πρύτανης του Πανεπιστημίου του Bordeaux: με ενθουσίασε το διήγημα *Εις του οφθαλμιάτρου*. Πρόκειται για εξαίσιο δείγμα ευαισθησίας και ήπιας καλοπροαίρετης ειρωνίας... Τοποθετώ το διήγημα αυτό δίπλα στα καθαρώτερα διαμάντια του Merimee, του Aiphonse Daudet, του Guy de Maupassant¹³. Η Juliette Adam, διευθύντρια της *Nouvelle Revue* του έγραψε ότι *Η άσχημη αδελφή* είναι οπωσδήποτε ένα μικρό αριστούργημα¹⁴. Ο Gaston Paris, καθηγητής στο College de France, διατύπωσε τη γνώμη ότι τα διηγήματα είναι εξίσου θελκτικά με τα διασημότερα της ρωσικής λογοτεχνίας και ότι

είναι ωραία σαν του Ιβάν Τουργκένιεφ¹⁵.

Την ίδια ευνοϊκή υποδοχή επεφύλαξε στα *Διηγήματα* και ο Νέος Κόσμος. Τη μετάφρασή τους στην αγγλική οφείλουμε στον Leonard Opdyck, που είχε υπόψη του τη γαλλική μετάφραση. Τους έδωσε τον τίτλο *Tales from the Aegean* και εκδόθηκαν το 1894 στο Σικάγο με πρόλογο του ελληνιστή Huntington¹⁶. Ο τελευταίος ανακάλυψε μεταξύ της *Άσχημης αδελφής* του Βικέλα και της κωμωδίας του J. M. Barrie *The professor's love story*, καθώς και ομοιότητες με το διήγημα του Erckmann Chatrian *L'ami Fritz*. Αλλά και ο William Morton Payne που παρουσίασε τα διηγήματα στο Dial του Σικάγου πάντοτε με τον τίτλο *Tales from the Aegean* έγραψε τα εξής: οι ιστορίες αυτές μας έρχονται σαν ευχάριστη έκπληξη και προκαλούν συγκρίσεις με τους μεγάλους δασκάλους (masters). Ιδιαίτερα παραπέμπουν στον Τουργκένιεφ, του οποίου έχουν σε μεγάλο βαθμό την τεχνική και την αυτοσυγκράτηση. Δεν θα ξαφνιαζόμουν αν μάθαινα ότι ο συγγραφέας έχει μελετήσει προσεκτικά το μεγάλο Ρώσο και ότι έχει επηρεασθεί βαθιά απ' αυτόν¹⁷.

Σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ έγινε παρουσίαση των *Διηγημάτων* μέσω των τοπικών εφημερίδων και περιοδικών, όπως στο *Journal* της Louisville του Kentucky¹⁸, στο *Life* του Detroit¹⁹ κ.λπ.. Το 1895 δημοσιεύεται σχετικό άρθρο στο έγκριτο περιοδικό *Harper's Magazine*²⁰. Εφημερίδες της Βοστώνης, της Μινεσότα, της Φιλαδέλφειας της Ν. Υόρκης²¹, καθώς και η ελληνική *Ατλαντίς*²² παρουσιάζουν τις *Ιστορίες από το Αιγαίο* με κολακευτικά σχόλια: τα διηγήματα του Βικέλα είναι γραμμένα με χαριτωμένες πινελιές, ευγενικό χιούμορ

11. Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. Τμήμα Χειρογράφων και Ομοιοτύπων, Αρχείον Δημητρίου Βικέλα, φακ. 913β – 913δ, όπου αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών αναφερομένων στα διηγήματά του. Για τη μετάφραση των ξενογλώσσων αποσπασμάτων φέρω ακέραια την ευθύνη.

12. *ένθ'* ανωτ., σ. 315.

13. La nouvelle *Chez l' oculiste m' a surtout ravi*. C' est un mélange exquis de sensibilité et douce et bienveillante ironie... Je mets le *Chez l' oculiste* a cote des plus purs diamants de Merimee, d' Alphonse Daudet, de Guy de Maupassant. *ένθ'* αντ., σ. 315. Bl. Kai *Revue Bleue*, 15 Octobre 1887. Αρχείον Δημητρίου Βικέλα, φακ. 913β, και άλλες κρίσεις για διηγήματα.

14. ...*Votre Soeur laide est deciderement un petit chef d' oeuvre*. Αλ. Οικονόμου, *ένθ'* ανωτ., σ. 315

15. *Ενθ'* ανωτ., σ. 315.

16. *Tales from the Aegean* by Demetrios Bikelas translated by Leonard Opdyck, by A. C. McClurg and C Chicago. Αρχείον Δημητρίου Βικέλα, φακ. 913δ. Βλ. και Εστία 8 Νοεμβρ., και Tribune του Σικάγου (27 οκτ. 1894).

17. Dial, Chicago 1 Dec. Αρχείον Δημητρίου Βικέλα, φακ. 913δ.

18. 15 Δεκ. 1894. Αυτόθι.

19. 22 Δεκ. 1894. Αυτόθι.

20. Μάρτιος 1895: ... τα διηγήματα δεν βασίζονται στη μέθοδο ή στο ύφος κανενός άλλου συγγραφέως και είναι τόσο δροσερά και πρωτότυπα, όσο είναι οι άνθρωποι και οι σκηνές που αναπαριστούν... *Εις του οφθαλμιάτρου* και ο *Παπα – Νάρκισσος* είναι με τον τρόπο τους τόσο καλά όσο και του κυρίου Aldrich, *for Bravery in the field of battle* ή όπως το *A New England Nun* της Miss Wilkins. Και πάνω απ' όλα μας δείχνουν ότι σήμερα οι Έλληνες... είναι σαν τους αγγλικανούς χριστιανούς Αρχείον Δ. Βικέλα, φακ. 913δ.

21. Congregation Boston, 27 Dec. 1894, Pioneer Press, St. Paul Minnesota March 1895, Ledger of Philadelphia 8 Jan. 1895, Literary News of New York. Αρχείον Βικέλα. Αυτόθι.

22. Η *Ατλαντίς* (Νέα Υόρκη 27 Οκτ. 1894) εδημοσίευσε μεταφρασμένο στην ελληνική το κείμενο του Huntington με τον τίτλο *Η Θέσις του Βικέλα εν τη Νεοελληνική Φιλολογία*. Αυτόθι.

και πάθος, που δείχνει την πιο ευχάριστη πλευρά του ελληνικού χαρακτήρα, την παιδική του απλότητα και εμπιστοσύνη. Είναι πραγματικώς ελληνικά και όχι γαλλικά, όμως η μετάφραση τα συσχετίζει ίσως με το γαλλικό διήγημα (The Nation, N. York, February 1898)²³.

Το 1897 εκυκλοφόρησε στη Γαλλία η εικονογραφημένη έκδοση των *Nouvelles grecques* και συγχρόνως στην Αθήνα η ελληνική εικονογραφημένη έκδοση σε 1000 αντίτυπα. Επισημαίνουμε ακόμη τη μετάφρασή τους στις περισσότερες ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλική, βοημική, βουλγαρική, γερμανική, δανική, ισπανική, ιταλική και σερβική). Επομένως ο Βικέλας έγινε γνωστός στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ όσο λίγοι Έλληνες συγγραφείς της γενιάς του.

Είχε όμως την τύχη να γίνει αποδεκτός και στο εσωτερικό. Στην εφημερίδα *Άστυ* (8-12-1893) ο Γρ. Ξερόπουλος έγραφε: Ο Βικέλας, ανήκει και αυτός εις την αναγέννησιν της ελληνικής λογοτεχνίας. Πρώτος ο Βικέλας έγραψε διήγημα ελληνικόν, πραγματικόν, έχον ήρωας ανθρώπους γήινους και εικονίζουν σκηνάς εκ του αληθούς. Του συγγραφέως η έκτακτος ευφυΐα και δεξιότης, γνωρίσαντος να συγκινή τους συγχρόνους δι' άλλου τρόπου των έως τότεν εν χρήσει... συντέειναν ώστε υπερ του νέου είδους να βαρύνη η πλάστιγξ ταχεία και εμφαντική. Έκτοτε η διηγηματογραφία ήρchiσε να κινήται και να εισέρχεται εις τον δρόμον της. Προ δεκαετίας εδημοσιεύθησαν πλείστα, δεν είναι δε ολίγα μεταξύ αυτών - εκ των οποίων αρκούμαι ν' αναφέρω ενταύθα τα του ατυχούς Βιζυηνού - τα εκτάκτου δυνάμεως και καλλονής. Η Ακρόπολις (18-9-1886) αφιέρωσε δίστηλο για να παρουσιάσει τον Παπα-Νάρκισσο, η δε Νέα Εφημερίς (1887) έκρινε τα *Διηγήματα* κάλλιστα.

Αυτή η γενική αναγνώριση ασφαλώς δεν οφείλεται μόνο στο κύρος του Βικέλα και στα λογοτεχνικά κριτήρια της εποχής. Κι ακόμη ίσως ούτε στο γεγονός ότι παρουσίασε στο ελληνικό κοινό νέο λογοτεχνικό είδος. Την αναγνώριση εκέρδησε ο συγγραφέας χάρη στις αφηγηματικές του αρετές και στην πρωτοτυπία των θεμάτων του. Είναι καλός αφηγητής. Γνωρίζει πως δομείται ένα διήγημα, παρ' όλο που μερικές φορές μακρηγορεί. Προσπαθεί να αποφεύγει τις υπερβολές του ρομαντισμού, χωρίς να το κατορθώνει απόλυτα, αλλά για τον χωρίς γλωσσικές προκαταλήψεις αναγνώστη η αφήγηση δεν στερείται χάριτος, καθώς διανθίζεται με λεπτό χιούμορ. Εξ άλλου δημιουργεί χαρακτήρες ζωντανούς (ο κ. Πλατέας του διηγήματος *Η Άσχημη αδελφή* είναι

σπαρταριστός) και καταστάσεις άλλοτε κωμικές, άλλοτε δραματικές (βλ. *Τα δύο αδέρφια*) και άλλοτε συγκινητικές. Άλλωστε το έναυσμα για τη συγγραφή των διηγημάτων του πρόσφεραν πάντοτε κάποια πραγματικά γεγονότα, τα οποία θέλησε να αξιοποιήσει λογοτεχνικά. Χαίρεται κανείς το κομψό ύφος και τη φυσική ροή της αφήγησης. Κι αν στους διαλόγους κάποια επιτήδευση, ας έχουμε υπόψη ότι ο Βικέλας απεικονίζει μιαν άλλη εποχή, χωρίς πάντως να κάνει ηθογραφία. Και ο λανθάνων διδακτισμός του είναι οπωσδήποτε σύμφωνος με τις απόψεις του για το ωφέλιμο.

Παρά τις κάποιες αδυναμίες, πρέπει να του αναγνωρίσουμε ότι ασχολήθηκε με επιτυχία με ένα είδος δύσκολο και τότε ακόμη αδιαμόρφωτο στον ελληνικό λογοτεχνικό χώρο. Ενδεικτικά αναφερόμαστε στον *Πάπα-Νάρκισσο*, που κατά γενικήν εκτίμηση ξεχωρίζει μεταξύ των διηγημάτων του Βικέλα.

Στον *Πάπα-Νάρκισσο* ο Βικέλας αποδεικνύεται καλός γνώστης της ψυχολογίας, αφού την όλη υπόθεση στηρίζει σε μία τραυματική εμπειρία του πρωταγωνιστή. Η εμπειρία αυτή, που σφράγισε το παιδί Νάρκισσο, όταν το έφεραν να ασπασθή το νεκρό πατέρα του, επηρεάζει τη ζωή του ώριμου άντρα Νάρκισσου, ο οποίος, όταν αρχίζει το διήγημα, έχει πρόσφατα ιερωθή. Ο ιερέας έχει υποχρέωση να μεταλαβάνει τους ετοιμοθάνατους και να τους συμπαραστέκεται στις τελευταίες τους στιγμές. Επομένως αργά ή γρήγορα ο παπα -Νάρκισσος θα αναμετρηθή με το φαινόμενο του θανάτου. Και αυτό σκιάζει την απλή ανθρώπινη ευτυχία του, που τη συνθέτουν θεμελιώδη στοιχεία: μία καλή και αφοσιωμένη σύντροφος που κυοφορεί το πρώτο τους παιδί, ο σεβασμός και η εκτίμηση των ενοριτών του και οι καλοί υλικοί όροι της ζωής του. Η δοκιμασία ωστόσο караδοκεί στο πρόσωπο ενός λεπρού που ψυχорραγεί μόνος - είναι κοινωνικά αποκλεισμένος - σε μια απόμερη τοποθεσία του νησιού. Ο Βικέλας με πολλή μαεστρία έχει συσσωρεύσει τα στοιχεία επάνω στα οποία οικοδομεί το ψυχολογικό τραύμα, την ιερωσύνη με τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της, τον πρώτο ετοιμοθάνατο που θα αντιμετωπίσει ο ιερέας, ένα λεπρό κι όχι οποιονδήποτε άλλο. Κινείται σ' έναν άξονα γερά δομημένο. Και όπως στα αρχαία δράματα, υπάρχει και εδώ ο αγγελιοφόρος, ο χωρικός που θα φέρει το μήνυμα και μάλιστα σε στιγμές αιθρίας, ώστε να αρχίσει η δοκιμασία και να επέλθει η κάθαρση. Διότι ο παπα - Νάρκισσος

23. Αυτόθι.

δεν πρόκειται να παραβή το καθήκον του, θα μεταβή να μεταλάβει τον ετοιμοθάνατο. Στην όλη εξέλιξη της υποθέσεως η προσκόληση του ιερέα στο καθήκον συνιστά καθοριστικό παράγοντα.

Με πολλή επίσης τέχνη καθορίζονται οι σχέσεις των προσώπων μεταξύ τους, καθώς και με τον περιβάλλοντα χώρο, ενώ ο χρόνος δεν φαίνεται να έχει τόση σημασία. Τα αφηγηματικά χαρίσματα του συγγραφέα είναι έκδηλα στην περιγραφή του αιγαιοπελαγίτικου τοπίου στη χαρακτηριστική μεσημεριανή του ώρα, όταν όλα είναι ήρεμα κάτω από τον ανελέητο καλοκαιρινό ήλιο. Η γαλήνη του τοπίου έρχεται σε αντίθεση με την ψυχική ταραχή του ιερέα. Την ίδια αντιθετική σχέση ανακαλύπτουμε μεταξύ του ιερέα και του χωρικού: ταραγμένος ο ένας, γαλήνιος ο άλλος. Τη στιγμή της αλήθειας τη ζη ο παπάς μόνος του, μέσα στο καλύβι του λεπρού. Με πολλή επι-

δεξιότητα ο Βικέλας απέφυγε οποιαδήποτε περιγραφή ή ανάλυση εκείνης της κρίσιμης στιγμής. Αρκείται σε μία φράση: *ο ιερέας εβγήκε από το καλύβι κυριολεκτικά άλλος άνθρωπος.*

Εξετάζοντας την τέχνη και την τεχνική του διηγήματος αυτού διαπιστώνουμε την ωριμότητα του συγγραφέα και σχηματίζουμε γνώμη για τις λογοτεχνικές του ικανότητες. Έτσι δεν μας εκπλήσσει το γεγονός ότι στην εποχή τους τα διηγήματα αυτά έγιναν δεκτά ως λογοτεχνήματα. Σήμερα αναγνωρίζουμε στο Βικέλα το ρόλο του πρωτοπόρου, αλλά η μετά από εκείνον λογοτεχνική παραγωγή, οι νέες τάσεις στη συγγραφή έργων και οι απαιτήσεις του σύγχρονου αναγνωστικού κοινού άφησαν πίσω, όπως θα περίμενε κανείς, τη μικρή συλλογή διηγημάτων που στον καιρό τους εγοήτευαν τους αναγνώστες.

Η Συνάντηση Του *Δημητρίου Βικέλα* Με Τον *Θοίμαμ Λαίξπηρ*

Δημήτριος Ιορδ. Καρασάββας
Δημοσιογράφος

Η Πνευματική Περιπέτεια του Δημητρίου Βικέλα, βρήκε στην περίπτωση του Σαίξπηρ, τους λόγους που ώθησαν έναν «ατελή λόγο», να αναμετρηθεί με τον Θεατρικό Λόγο ενός Γίγαντα των Ευρωπαϊκών Γραμμάτων.

Βεβαίως, στην Πνευματική Ανθοφορία του Νέου Ελληνισμού κατά τον 19^ο αι., το όνομα του Σαίξπηρ, βρίσκεται στην κορυφή του καταλόγου των ευρωπαϊκών επιρροών. Από την άλλη είναι αποδεδειγμένη η δύναμη της υποβολής που ασκεί ο Θεατρικός Λόγος. Έτσι, η συστηματική έρευνα απέδειξε, ότι δύο είναι οι άξονες πάνω στους οποίους στηρίχθηκε η Θεατρική Αναγέννηση του Νέου Ελληνισμού κατά τον 19^ο αι.: Οι Έλληνες Τραγικοί Ποιητές και ο Άγγλος Σαίξπηρ!

Εντυπωσιάζει το γεγονός, ότι στην Ελλάδα του 19ου αι., και σε χρονικό άνοιγμα εβδομήντα περίπου ετών -από την Απελευθέρωσή της έως το τέλος του αιώνα-, έχουμε ήδη τέσσερις συστηματικούς Μελετητές και Μεταφραστές των Έργων του Σαίξπηρ!

Διακτινισμένοι στα γεωγραφικά πλαίσια του Ελληνισμού, οι Μελετητές αυτοί, εκπροσωπούν

χώρους που ακτινοβολούν συγκεκριμένα στοιχεία Παιδείας. Έτσι, από τα Επάνησα έχουμε τον Ιακ. Πολυλά, από τον Απόδημο Ελληνισμό τον Δ. Βικέλα, από την Ιωνία τον Μ. Δαμιράλη και από το Ελλαδικό Κέντρο τον Άγγ. Βλάχο.

Στην δε επίμονη αφοσίωση του Δ. Βικέλα στον Άγγλο Δραματουργό, οφείλουμε έξη Μεταφράσεις Έργων του.

Ο τρόπος με τον οποίο εργάστηκε ο Δ. Βικέλας, η μεθοδικότητα με την οποία έλυσε τα διάφορα μεταφραστικά προβλήματα, οι επανειλημμένες και διορθωμένες εκδόσεις των μεταφράσεων του, οι πρόλογοι που τις συνοδεύουν και ειδικά οι κατατοπιστικές σημειώσεις του, δείχνουν πραγματικά έναν Λόγιο, ο οποίος έχει υπόψη του την σχετική Βιβλιογραφία, την αφορούσα το Έργο του Σαίξπηρ!

Η καθολική γοητεία που άσκησε εμφανώς ο Σαίξπηρ με το Έργο του πάνω στον Δ. Βικέλα, αιτιολογεί και το πάθος του μετριοπαθούς Μακεδόνα Λογίου για τον Άγγλο Δραματουργό!

Η Ζωή του Δ. Βικέλα, μπορεί να χωρισθεί σε τρεις περιόδους που περικλείουν την ωριμότητα του. Η πρώτη αφορά (1852-1876), τα χρόνια της διαμονής του στο Βικτωριανό Λονδίνο και τις εκεί εμπορικές του δραστηριότητες. Η δεύτερη (1878-1895), αφορά την υποχρεωτική του μετακίνηση στο Παρίσι της Τρίτης Δημοκρατίας και την παράλληλη έντονη πνευματική δραστηριότητα του. Η τρίτη, τέλος, περίοδος (1896-1908), συνδέεται με την επιστροφή του στην Ελλάδα, την μόνιμη εγκατάστασή του στην Αθήνα και την επίσης έντονη κοινωνική του δραστηριότητα η οποία συνοδευόταν και από πλείστες αγαθοεργίες.

Ο Δ. Βικέλας ζώντας το μεγαλύτερο μέρος της Ζωής του, εκτός Ελλάδος, γράφει Άρθρα στα Γαλλικά και τα Αγγλικά, διατηρεί επικοινωνία αλληλογραφώντας με σημαντικούς Ευρωπαίους Επιστήμονες και Λόγιους, βοηθά Έλληνες Συγγραφείς να προωθήσουν το Έργο τους και όλα αυτά τον καθιστούν ένα είδος Πολιτιστικού Πρεσβευτή της Ελλάδας!

Είναι προφανές ότι οι επαφές του Δ. Βικέλα, είχαν ως συνακόλουθο και την δημιουργία φιλικών σχέσεων με πολλούς Ευρωπαίους Λόγιους, γεγονός που αποδεικνύει ότι θα πρέπει να ήταν καλός στις δημόσιες σχέσεις του, στοιχείο που με την σειρά του ανάγει σε εκείνη την πλευρά της Προσωπικότητάς του που πήγαζε από τον Έμπορο, και που ωστόσο όμως ζύγιζε τόσο ισορροπημένα στο δίπολο Έμπορος - Λόγιος!

Πολύ πριν ασχοληθεί με τον Σαίξπηρ, ο Δ. Βικέλας, αποπειράται σε ηλικία 14 ετών, την πρώτη του μετάφραση, από γαλλικό κείμενο!

Είναι το έτος 1849 και η Οικογένεια Βικέλα, υποχρεώνεται από τις εμπορικές δραστηριότητες του Πατέρα του Εμμανουήλ, να μετακομίσει στην Οδησό. Εκεί δεν υπάρχει ελληνικό σχολείο και μη γνωρίζοντας την Ρωσική, δεν μπορεί να φοιτήσει ούτε σε τοπικό σχολείο. Έτσι, ο Δ. Βικέλας, κατ' οίκον διδάσκεται Μαθήματα Αγγλικών και Γαλλικών.

Ο πολύ αξιόλογος Καθηγητής του στα Γαλλικά Weiss, τον παροτρύνει, και με την βοήθειά του, ο Δ. Βικέλας μεταφράζει το Έργο του Ρακίνα «Εσθήρ»!

Την επόμενη χρονιά, το 1850, και αφού έχει προηγηθεί, η υποχρεωτική εγκατάστασή του, για λόγους υγείας, στην Κωνσταντινούπολη, η Οικογένεια Βικέλα και πάλι λόγω των εμπορικών δραστηριοτήτων του Πατέρα του Εμμανουήλ,

εγκαθίσταται στην Σύρο, τόπο γέννησης του Δημητρίου (1835).

Στην Ερμούπολη πια, ο Δ. Βικέλας, εγγράφεται στο μεν Δημόσιο Γυμνάσιο για τα Κύρια Μαθήματα, στο δε Ιδιωτικό του Χρήστου Ευαγγελίδη για την Μουσική, την Γυμναστική και τις Ξένες Γλώσσες.

Στο Ιδιωτικό «Λύκειο» του Ευαγγελίδη, ο Δ. Βικέλας με τον Εμμανουήλ Ροΐδη (τον μετέπειτα Συγγραφέα της «Πάπισσας Ιωάννας»), εκδίδουν την Εβδομαδιαία, χειρόγραφη, Μαθητική Εφημερίδα «Λυκείου Μέλισσα»!

Τότε, με πρωτοβουλία του Βαυαρού Καθηγητή της Μουσικής Ιουλίου Ενιγκ, ανεβαίνει στο «Λύκειο» του Ευαγγελίδη, η Μαθητική Παράσταση του Έργου του Ρακίνα «Εσθήρ», σε έμμετρη μετάφραση του Δ. Βικέλα!

Η μετάφραση αυτή, η πρώτη του Δ. Βικέλα, εκδόθηκε τότε σε τόμο με τίτλο «Εσθήρ - Τραγωδία Του Ιωάννου Ρακίνα / Και Άλλα Διάφορα Ποιήματα / Υπό Δημητρίου Βικέλα / Εν Ερμούπολει / Τύποις Γ. Μελισταγούς 1851»! Ο Δ. Βικέλας ήταν τότε (1850), 15 χρονών!

Από την εποχή της εκδόσεως της «Εσθήρ» του Ρακίνα (Ερμούπολη 1850), έως τις εκδόσεις των πρώτων Μεταφράσεων, εκ τριών Έργων του Σαίξπηρ («Ρωμαίος και Ιουλιέτα», «Οθέλλος», «Βασιλιάς Λήρ» - Αθήναι 1876), κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι της Ζωής του Δ. Βικέλα.

Όταν ο Δ. Βικέλας μεταβαίνει στο Λονδίνο, το Καλοκαίρι του 1852, προκειμένου να εργαστεί στο εμπορικό Γραφείο των Θείων του Αδελφών Μελά, είναι ένας Νέος 17 Χρονών.

Παράλληλα με το Εμπόριο, ο Δ. Βικέλας, αρχίζει να μελετά μανιωδώς την Ιστορία, την Γεωγραφία και την Εθνικήν Οικονομία της Αγγλίας.

Εγγράφεται στο University College, στο Λονδίνο, όπου παρακολουθεί Μαθήματα Βοτανικής, αποφοιτά (1853-1855), και παίρνει το «Δίπλωμα Τιμής Δια Την Βοτανικήν»!

Στα Ενδιαφέροντα του είναι ακόμη και η Αρχιτεκτονική, ενώ παίρνει Μαθήματα Ιππασίας, Ξιφασκίας και Γερμανικών!

Είναι Αναγνώστης πλείστων Βιβλίων, των οποίων υπό μορφήν Σημειώσεων κρατά τις Κριτικές και Περιλήψεις τους.

Αυτήν την περίοδο στο Βικτωριανό Λονδίνο, ο «ατελής έμπορος», αφήνει να φανούν οι μεταφραστικές ικανότητες του.

Είναι 18 Χρονών και μεταφράζει από την Αρχαία Ελληνική στην Καθαρεύουσα και σε δεκαπεντασύλλαβους ομοιοκατάληκτους στίχους,

«Ειδύλια» του Θεόκριτου και Ιλιάδα (Ραψωδίες Ζ και Ω)! Από τα Αγγλικά στα Ελληνικά, μεταφράζει Μίλτωνα, Burns, Young και Ossien! Από τα Γερμανικά Γκαίτε και από τα Ιταλικά Alfieri!

Είναι Μελετητής του Έργου των G. Grote, H. Hallman, Albert de Broglie, J. Ruskin, C. Dickens, Ch. Bronte, C. MacKenzie, Goethe, Aug. Thierry, Birgilio, H. Mathieu, W. Thackeray, C. Wialand, Σίλλερ, Γ. Γλάδστων, V. Hugo, Al. Tocqueville, N. Machiavelli, Βοκάκιο, Αριόστο, Manzoni!...

Η πολύχρονη διαμονή του στο Λονδίνο, έδωσε την ευκαιρία στον Δ. Βικέλα να έρθει σε επαφή με πολλούς Ανθρώπους του χώρου των Τεχνών και Γραμμάτων της Αγγλίας, να επισκεφθεί την Αγγλική Ύπαιθρο και άλλους τόπους του Ηνωμένου Βασιλείου, και μετά από όλες αυτές τις κοινωνικού χαρακτήρα συναναστροφές θα συναντήσει μπροστά του τον Σαίξπηρ, είτε μέσω των αναγνώσεων είτε ως αντικείμενο συζητήσεων.

Τον Ιούλιο του 1866, ο Δ. Βικέλας παντρεύεται την Καλλιόπη Κ. Γεραλοπούλου, Κόρη πλούσιου Μεγαλέμπορου από την Σμύρνη και σημαντικού μέλους της Ελληνικής Παροικίας εν Λονδίνο.

Το Καλοκαίρι του 1874, η Σύζυγος του Δ. Βικέλα, Καλλιόπη παρουσιάζει τα πρώτα σοβαρά συμπτώματα της ασθένειας που θα την ταλαιπωρήσει για πολλά χρόνια. Όλα ξεκίνησαν από μια αδικαιολόγητη μελαγχολία, για να περάσει σταδιακά σε έντονες εμμονές θανάτου και να οδηγηθεί σε απόπειρες αυτοκτονίας...

Στο Παρίσι, οι Γιατροί που την παρακολουθούν καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η Καλλιόπη είναι ψυχοπαθής...

Ο «Κόσμος» του Δ. Βικέλα γκρεμίζεται... Είναι τότε 39 Χρονών, και στην προσπάθειά του να αντιδράσει μπροστά σ' αυτήν την φρικτή δοκιμασία, αλλά και να διατηρήσει την δική του ψυχική ισορροπία και μετά από παρότρυνση της Μητέρας του Σμαράγδας, αποφασίζει να μεταφράσει τον «Βασιλιά Λήρ» του Σαίξπηρ.

Έτσι η πραγματική συνάντηση του Δ. Βικέλα με τον Σαίξπηρ έμελλε να πραγματοποιηθεί στο Παρίσι.

Ολόκληρο, το σχετικό με τον Σαίξπηρ, Μεταφραστικό Έργο του Δ. Βικέλα, πραγματοποιείται στο Παρίσι, και καλύπτει χρονικά μια δεκαετία (1874-1884). Ενδιάμεσα βεβαίως, συγγράφει

Μελέτες, Διατριβές και Άρθρα που θα δημοσιευθούν σε διάφορα Περιοδικά και θα εκδοθεί ο «Λουκής Λάρας» (1879). Η δε κατάσταση της Καλλιόπης, θα χειροτερεύσει και θα κριθεί αναγκαία η εισαγωγή της σε Κλινική.

Το πρώτο Έργο του Σαίξπηρ που μεταφράζει ο Δ. Βικέλας, είναι ο «Βασιλιάς Λήρ». Ξεκινάει την έμμετρη μετάφρασή του τον Σεπτέμβριο με Οκτώβριο του 1874 και την ολοκληρώνει τον Ιανουάριο του 1875.

Αμέσως ξεκινάει την μετάφραση του Έργου «Ρωμαίος και Ιουλιέτα», την οποία θα ολοκληρώσει τον Μάιο της ίδιας χρονιάς (1875).

Αρχίζει να μεταφράζει το Έργο «Οθέλλος», που θα το ολοκληρώσει στις 22 Σεπτεμβρίου, του ίδιου χρόνου (1875).

Την επόμενη χρονιά, τον Αύγουστο (1876), εκδίδονται στην Αθήνα, σε ξεχωριστούς τόμους οι τρεις Μεταφράσεις των Έργων του Σαίξπηρ που τον απασχόλησαν τον προηγούμενο χρόνο.

Κάθε Τραγωδία εκδόθηκε σε 750 αντίτυπα. Κάποια όμως αντίτυπα από κάθε Τραγωδία, αφού πρώτα βελτιώθηκαν, δέθηκαν μαζί ανά τρία σε ενιαίο τεύχος των 608 σελίδων, υπό τον τίτλον: «Σαικσπίρου Τραγωδεΐαι - Εκ Του Αγγλικού Μεταφρασθείσαι - Υπό Δημητρίου Βικέλα - Μέρος Αον. Ρωμαίος και Ιουλιετα (198 σελ.) - Μέρος Βον. Οθέλλος (234 σελ.) - Μέρος Γον. Ο Βασιλεύς Λήρ (236 σελ.) - Εν Αθήναις 1876 (Μετά Προλεγομένων και πολλών Σημειώσεων ιστορικών, επεξηγηματικών, κριτικών, παραβολών προς άλλα έργα κλπ.)»!

Τον Νοέμβριο του 1878, ο Δ. Βικέλας, αρχίζει την μετάφραση του Έργου του Σαίξπηρ «Μάκβεθ», την οποία θα ολοκληρώσει ακριβώς έναν χρόνο μετά τον Νοέμβριο του 1879.

Αμέσως αρχίζει την μετάφραση του «Άμλετ», την οποία όμως θα την ολοκληρώσει τον Ιούνιο του 1881.

Τον Αύγουστο, του 1882, εκδίδονται στην Αθήνα, με την φροντίδα του Γαμπρού του Αρ. Οικονόμου, οι Μεταφράσεις των Έργων «Μάκβεθ» και «Άμλετ», από τον Εκδοτικό Οίκο του Ανδρέα Κορομηλά!

Συμπτωματικά, εκείνη την περίοδο, βρέθηκε στην Αθήνα, ένας Άγγλος Ηθοποιός, Ελληνικής Καταγωγής -ο Νίκος Λεκατσάς-, ο οποίος αφού καλυτέρευσε τα Ελληνικά του, έπαιξε σε Αθηναϊκή Σκηνή και ενώπιον Ελληνικού Κοινού, τον «Άμλετ» σε μετάφραση του Δ. Βικέλα!

Αξίζει να σημειωθεί πως παράλληλα με τις Μεταφράσεις των «Μάκβεθ» και «Άμλετ», είδαν το φως της δημοσιότητας και δύο σχετικές Δια-

τριβές του Δ. Βικέλα σε Ελληνικά Περιοδικά.

Συγκεκριμένα, τον Ιούλιο του 1880, δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό «Αθήναιον» η Διατριβή του με θέμα «Το Υπέρ Φύσιν εν τω «Μάκβεθ» και εν τη Τραγωδία εν γένει». Τον επόμενο χρόνο, τον Μάρτιο του 1881, δημοσιεύθηκε σε δύο συνέχειες, και στα τεύχη της 8ης και 15ης Μαρτίου του Περιοδικού «Εστία», η Διατριβή του με θέμα «Ο Χαρακτήρ του Αμλέτου».

Στις αρχές του 1882, αρχίζει την μετάφραση του Έργου του Σαίξπηρ «Ο Έμπορος της Βενετίας», την οποία ολοκληρώνει τον Νοέμβριο του 1883.

Τον Ιανουάριο του 1884, με δαπάνη του Εκδοτικού Οίκου του Ανδρέα Κορομηλά και με την φροντίδα, και πάλι, του Γαμπρού του Αριστείδη Οικονόμου, εκδίδεται σε τόμο 150 σελίδων, με 54 Σημειώσεις, το Έργο του Σαίξπηρ «Ο Έμπορος της Βενετίας», σε μετάφραση του Δ. Βικέλα! Με τον τόμο αυτόν ολοκληρώνεται η Σειρά «Σαικσπέιρου Δράματα Μεταφρασθέντα Εκ Του Αγγλικού».

Να σημειωθεί, επίσης, ότι την χρονιά, που ξεκίνησε την μετάφραση του «Έμπορου της Βενετίας» και συγκεκριμένα το Καλοκαίρι του 1882, το Αθηναϊκό Κοινό, παρακολουθεί Θεατρικές Παραστάσεις των Έργων του Σαίξπηρ «Οθέλλος», «Μάκβεθ», «Βασιλεύς Λήρ», «Ρωμαίος και Ιουλιέτα», σε Μεταφράσεις του Δ. Βικέλα!

Οι Μεταφράσεις του, παίρνουν ευνοϊκά σχόλια, τόσο στην Θεατρική Κριτική της Πολιτιστοκρατικής Εφημερίδας του Βλ. Γαβριηλίδη «Μη Χάνεσαι», όσο και στις Εφημερίδες «Στοά» και «Αιών»!

Για την «Γλώσσα» του Δ. Βικέλα, έχουν γραφεί πολλά, σε σημείο που δικαιολογούν τις διαστάσεις μια φιλολογικής έριδας.

Είναι γεγονός ότι η πολύχρονη παραμονή του Δ. Βικέλα, στο Εξωτερικό, δεν συντηρεί μόνο την νοσταλγική του διάθεση για την Ελληνική Πατρίδα, αλλά τον βοηθάει, έτσι όπως είναι υποχρεωτικά αποστασιοποιημένος, να δει και τα Ελληνικά Πράγματα, με μια σαφώς πιο ψυχραιμη ματιά.

Αναμφίβολα, η συντηρητική ιδιοσυγκρασία του σε συνάρτηση με την γενικότερη σάφρονα στάση του, συνεργούσαν θετικά στην απόσταση της αποδημίας, και τον οδηγούσαν πάντα σε μετρημένες θέσεις ιδιαίτερα στο Γλωσσικό Ζήτημα.

Είναι άδικος ο χαρακτηρισμός ως «Φαναριώτης», που αποδίδεται στον Δ. Βικέλα επειδή ως

παιδί υπήρξε Αναγνώστης των Στίχων των δύο Σούτσων και του Α. Ρ. Ραγκαβή, κι ότι αυτά τα αναγνώσματα επηρέασαν μονομερώς την πνευματική ανατροφή του και τις μελλοντικές του απόψεις περί την «Γλώσσαν». Ούτε ισχύει ασφαλώς, το ότι «δεν πάει ούτε με την καθαρεύουσα, ούτε με την δημοτική» κι έτσι «πατάει σε δύο βάρκες».

Δεν είναι όμως, μόνον, ο ούτως ή άλλως συμβιβαστικός χαρακτήρας του που τον οδηγεί στην «μέση οδό», αλλά και η παραμονή του στην Αγγλία, που τον έχει επηρεάσει ποικιλοτρόπως.

Η «μέση οδός» για τον Δ. Βικέλα, δεν είναι απλά ένας συμβιβασμός ανάμεσα στην Καθαρεύουσα και στην Καθομιλουμένη, αλλά και μια βαθύτερη ανάγκη να διαμορφωθεί μια Γραπτή Γλώσσα, διαφορετική τόσο από την Ομιλουμένη, (ή και τις διάφορες Διαλέκτους που μιλούσαν στα όρια του νεαρού Ελληνικού Βασιλείου, οι άνθρωποι της εποχής του), όσο και από τον Αρχαϊσμό.

Έχει σαφώς, υπόψη του το παράδειγμα την Αγγλίας, της οποίας η έντονη κοινωνική διαστρωμάτωση απαιτεί και την ανάλογη γλωσσική διαστρωμάτωση, κάτι, που ο Δ. Βικέλας εφαρμόζει και στην μετάφραση του Σαίξπηρ.

«Την γλώσσαν ταύτην – σημειώνει ο Δ. Βικέλας στα Προλεγόμενα, των Διαλέξεων και Αναμνήσεων του, Άπαντα, τ. Ε', Δοκίμια -, ετόλμησα να μεταχειρισθώ εις τας μεταφράσεις μου των δραμάτων του Σαικσπέιρου, τροποποιών αυτήν εξ ανάγκης αναλόγως του θέματος και αναλόγως της τάξεως των διαλεγόμενων προσώπων· διότι αλλέως ομιλεί η παραμάνη της Ιουλιέτας μωρολογούσα και αλλέως ο Αμλέτος όταν φιλοσοφεί. Ο Αμλέτος φιλοσοφών μεταχειρίζεται όρους και τύπους τους οποίους η παραμάνη δεν έμαθε εις το σχολείον. Αλλως η γλώσσα και των δύο είναι κατ' ουσίαν, νομίζω, η αυτή.»

Επίσης, σε μακροσκελέστατη Επιστολή του (αρχές του 1883), προς τον Γάλλο Βυζαντινολόγο Εμμανουέλ Μιλλέρ (1812-1886), ο Δ. Βικέλας, ξεκαθαρίζει πάμπολλα ζητήματα, σχετικά με τις Μεταφράσεις των Έργων του Σαίξπηρ, τόσο σε επίπεδο προβληματισμού, όσο και τελικής επιλογής, προκειμένου να αποδοθούν τα Έργα του Αγγλου Δραματουργού, κατανοητά εις την Ελληνικήν.

Ο Δ. Βικέλας πίστευε ότι μια Κοινή Γραπτή Γλώσσα είχε να κάνει με την Αγωγή και το Σχολείο. Πίστευε, δηλαδή, ότι το Σχολείο, ως Μέσον

Αγωγής, δεν μπορεί να λειτουργήσει με την «λαλούμενη» γλώσσα των Απαιδευτων, αλλά με μια άλλη Γραπτή Γλώσσα, η οποία θα ξεχωρίζει και κοινωνικά τους Πεπαιδευμένους.

Έγραψε λοιπόν, σε μια Γλώσσα της «μέσης οδού», και είναι αλήθεια, και παρά την πολεμική που του επιφυλάχθηκε από πολλές πλευρές, στην εποχή του αλλά και αργότερα, να τον αγαπήσουν αλλά και να τον αναζητήσουν με νοσταλγία πάμπολλοι Δημοτικιστές, της περιόδου της Γλωσσικής Διαμάχης.

Όπως σημειώνει ο Γρηγόρης Ξενόπουλος, οι Μεταφράσεις των Έργων του Σαίξπηρ, υπήρξαν «ζωντανές», κι έγιναν οι αιτία «η απλή γλώσσα, η οποία εθεωρείτο τόσο ακατάλληλος δια τα «υψηλά», δια το θέατρον, δια την τραγωδίαν, ανήλθεν εις την σκηνήν θριαμβευτικώς και την

κατέκτησεν. (...). Αλλά μόνον από τις μεταφράσεις του Βικέλα έμαθαν την αλήθειαν και έλαβον θάρρος οι θεατρικοί συγγραφείς, μεταφρασται, ηθοποιοί, διευθυνταί θεάτρων. (...). Ο τολμηρός μεταφραστής του 1880, ο οποίος επροκαλούσε τόσας επιθέσεις κατά την εμφάνισίν του και τόσας ειρωνείας δασκαλικάς, ενίκησε. Η νίκη του είναι μια δόξα αληθινή»!

Οι Μεταφράσεις των Έργων του Σαίξπηρ, από τον Δ. Βικέλα, παίχθηκαν στην εποχή τους. Είναι βεβαιωμένο πως συγκαταλέγονταν ανάμεσα στα αγαπημένα αναγνώσματα πολλών Νεανίων, με πνευματικά ενδιαφέροντα, σε παρελθούσες εποχές. Αλλά, και σήμερα, όπως και στο μέλλον θα εξακολουθήσουν να διαβάζονται χωρίς να ενοχλούν...

* Η Μορφολογία του Κειμένου είναι Επιλογή του Συντάκτη του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ – “ΑΠΑΝΤΑ” Τομ. Γ - Μεταφράσεις Σαίξπηρ Α' ("Βασιεύς Λήρ" - "Ρωμαίος και Ιουλιέτα" - "Οθέλλος") - Φιλολογική Επιμέλεια Άλκης Αγγέλου (Έκδοση Σύλλογος Προς Διάδοσιν Ωφέλιμων Βιβλίων, Αθήναι 1997).
- ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ – “ΑΠΑΝΤΑ” Τομ. Δ' - Μεταφράσεις Σαίξπηρ Β' ("Αμλέτος" - "Μάκβεθ" - "Ο Έμπορος της Βενετίας") - Φιλολογική Επιμέλεια Άλκης Αγγέλου (Έκδοση Σύλλογος Προς Διάδοσιν Ωφέλιμων Βιβλίων, Αθήναι 1997).
- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ “Κοσμοπολίτες και Αποσυνάγωγοι” – Μελέτες για την Ελληνική Πεζογραφία και Κριτική (1830-1930) – (ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ).
- Δημήτριος Βικέλας “Λουκής Λάρας” – Επιμέλεια : Μαριάννα Δήτσα (“ΕΣΤΙΑ” – Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη).
- ΜΑΡΙΑ ΤΕΡΔΗΜΟΥ “ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ” (Δήμος Ηρακλείου, Ηράκλειον 1991)
- ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ Κ. ΕΝΕΠΕΚΙΔΗ “ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ – ΒΙΚΕΛΑΣ – ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ / ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΜΑΞΙΜΟΥ ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΥ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ (1549-1602) / Έρευναι εις τα Αρχεία και τας χειρογράφους Συλλογάς Αυστρίας, Γαλλίας, Γερμανίας και Ελλάδος” – ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1453 – ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ (ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΒΙΚΤΩΡΟΣ Α. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑΙ 1971).
- ΠΑΝΝΗ ΣΙΔΕΡΗ “ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ 1794-1944” – Τόμος πρώτος (1794-1908) – [ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ – ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ].
- ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ – “ΑΠΑΝΤΑ” Τομ. Ε' – “Δοκίμια”, (ή και Διαλέξεις και Αναμνήσεις), Προλεγόμενα Δ. Β. - Φιλολογική Επιμέλεια Άλκης Αγγέλου (Έκδοση Σύλλογος Προς Διάδοσιν Ωφέλιμων Βιβλίων, Αθήναι 1997).
- ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ “Ελληνική Λογοτεχνία – Έλληνες και Ξένοι Λογοτέχνες” – ΑΠΑΝΤΑ – ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ (Εκδοτικός Οίκος ΜΠΙΡΗΣ – Αθήναι 1972 – Διάθεση Αδελφοί Βλάσση, Αθήναι).
- Γ. Θ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΥ “ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑΣ” – ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ – ΤΟ ΠΑΘΟΣ (ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ “ΕΣΤΙΑΣ” ΑΘΗΝΑΙ 1970).
- «Και έμπορος στελής και στελής λόγιος» - “ΤΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ” - Φιλολογική Επιμέλεια Άλκης Αγγέλου – Μαρία Βαλάση (Έκδοση Σύλλογος Προς Διάδοσιν Ωφέλιμων Βιβλίων, Αθήναι 2001).

Περί Θεάτρου

Από τον ΟΜΙΛΟ ΦΙΛΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ στον ΟΜΙΛΟ ΦΙΛΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ καί ΤΕΧΝΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ

Νίκος Μανούδης
Χημικός - Θεατρικός συγγραφέας

Ο Όμιλος Φίλων Θεάτρου Βέροιας ιδρύθηκε το 1976 από μια δημιουργική συντροφιά συμπολιτών μας. Ήταν η εποχή που οι άνθρωποι γεμάτοι ορμή και πάθος αγωνίζονταν να κερδίσουν το χαμένο χρόνο από την σκοτεινή δικτατορία.

Ανέβηκαν παραστάσεις («Το Τάβλι» του Δ. Κεχαΐδη) στην Βέροια αλλά και σε άλλες πόλεις. Την επόμενη χρονιά δημιουργήθηκε το Μακεδονικό Θέατρο που συνεργάστηκε με τον Όμιλο και αναδείχθηκαν σημαντικοί θεατράνθρωποι. (Ο. Γωνιάδης, Γ. Ταϊπλιάδης, Π. Κοντογιαννίδης, Δ. Μαυρόπουλος). Με την δημιουργία του ΔΗΠΕΘΕ Βέροιας αδράνησε και έκλεισε τον κύκλο του.

Οι αναμνήσεις όμως των χαρούμενων και δημιουργικών περιόδων της ζωής μας, γεννάνε νοσταλγία. Κι όσο πιο δυνατή μνήμη έχεις τόσο πιο πολύ επιθυμείς να επιστρέψεις, να τα ξαναζήσεις. Κι ίσως ίσως να κλείσεις κάποιους ανοικτούς λογαριασμούς ή να εκπληρώσεις μια υπόσχεση.

Η νοσταλγία που γεννήθηκε σε συμπολίτες μας από το θεατρικό παρελθόν τους, δεν τους άφησε σε ησυχία. Περιμέναν την κατάλληλη στιγμή. Έτσι μια νοσταλγία και μια υπόσχεση αναγέννησε τον ΟΜΙΛΟ ΦΙΛΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ.

Το 2006 με πρωτοβουλία του κ. Θ. Πολυχρονιάδη έγιναν συναντήσεις και συζητήσεις για την αναγκαιότητα ανασύστασης του Ομίλου που κατέληξαν σε συμφωνία, εγγραφές νέων μελών και εκλογές τον Νοέμβρη. Αναδείχθηκε το πρώτο ΔΣ που αποτελείτο από τους Α. Ανανιάδου, Κ. Αποστολίδη, Μ. Δαμιανίδου, Ε. Καβαλάρη, Ν. Μανούδη, Ι. Μπάρκα, Ε. Μπουλασίκη, Θ. Πολυχρονιάδη (πρόεδρος), Γ. Ταϊπλιάδη.

Με μεγάλη διάθεση ξεκίνησαν οι δραστηριότητες του που τις αναφέρουμε με λίγα λόγια.

Το 2007

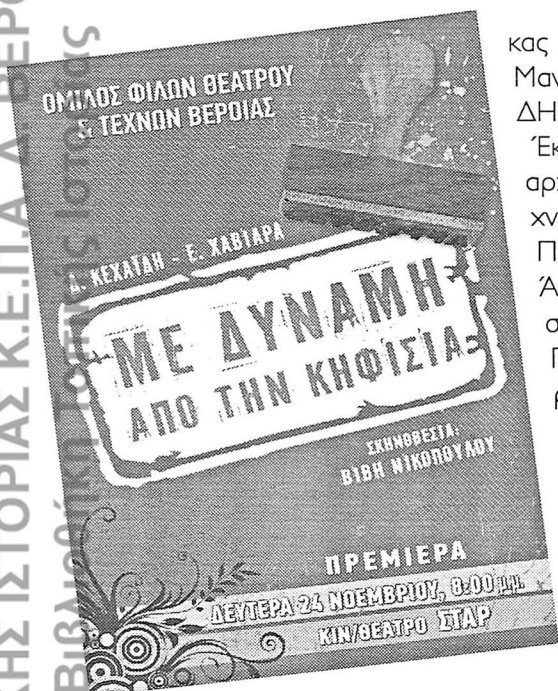
Δημιουργία γραφείων στην Ανοίξεως 88 με την ευγενική παραχώρηση συμπολίτη μας.

Σε συνεργασία με το ΔΗΠΕΘΕ τιμήθηκε η ημέρα της γυναί-

ΟΜΙΛΟΣ ΦΙΛΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ καί ΤΕΧΝΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ

κας με την θεατρική παράσταση «Εξομολογήσεις Γυναικών» σε κείμενα Ν. Μανούδη, Θ. Πολυχρονιάδη, σκηνοθεσία Κ. Αποστολίδη και ηθοποιούς του ΔΗΠΕΘΕ Βέροιας που ανέβηκε στην Βέροια και στη Νάουσα.

Έκτακτη Γεν. Συνέλευση, τροποποίηση καταστατικού και συμπλήρωση του αρχικού ονόματος ... & ΤΕΧΝΩΝ ώστε να διοργανώνει και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Παρουσίαση του βιβλίου «Οι επιβάτες του φεγγαριού» του ηθοποιού Άγγελου Αντωνόπουλου στην Δημόσια Βιβλιοθήκη με την παρουσία του συγγραφέα.

Γιορτή του μεσοκαλοκαιριού με μια μουσική συνεισφορά στις «Φλαμουριές» με την φιλική μουσική συμμετοχή του Κ. Μπραβάκη και τους «Εν Βεροία».

Παρουσίαση νέου CD του Κώστα Μπραβάκη «Σημύδες» σε στίχους του ποιητή Σωκράτη Ξένου και φιλική συμμετοχή του ηθοποιού Α. Μομπαϊτζή.

Μουσικοθεατρική παράσταση με τραγούδια που δεν ξεχάστηκαν με τίτλο «Τι είν'αυτό που το λένε αγάπη» ιδέα του Κ. Μπραβάκη, κείμενα Ν. Μανούδη, σκηνοθεσία Ι. Μπάρκα, σε συνεργασία με το Ωδείο «Φίλιππος» και την θεατρική ομάδα των δασκάλων - νηπιαγωγών. Δύο

παραστάσεις, η μια προσφορά στα ΚΑΠΗ της Βέροιας.

Σε συνεργασία με τους «Φίλους του Βυζαντινού Μουσείου» παρουσίαση του βιβλίου του Γιώργου Καραμπελιά «Ι 204. Η διαμόρφωση του νεότερου Ελληνισμού» στην Δημόσια Βιβλιοθήκη παρουσία του συγγραφέα.

Συμμετοχή στην οργάνωση της μουσικής βραδιάς στο PRIVE με γνωστούς καλλιτέχνες.

Το 2008 και μέχρι την ώρα που γράφονται αυτές οι λέξεις έγιναν:

Τον Ιανουάριο νέες εκλογές αφού σύμφωνα με το προηγούμενο καταστατικό η θητεία του ΔΣ ήταν ετήσια. Εκλέγονται οι Α. Ανανιάδου, Α. Αναστασίου, Μ. Δαμιανίδου, Γ. Δουλγέρογλου, Θ. Λιόλιος, Ν. Μανούδης, Θ. Πολυχρονιάδης, Γ. Σαράφογλου, Φ. Σιμόπουλος (πρόεδρος).

Θεατρικές παραστάσεις «Η παράσταση αρχίζει» που παίζονται μέσα σε όλα τα δημοτικά σχολεία της Βέροιας σε κείμενα της Ε. Ιεροπούλου και σκηνοθεσία της Ι. Μπάρκα σε συνεργασία με το Ωδείο «Φίλιππος».

Γιορτή του μεσοκαλοκαιριού στο εξοχικό κέντρο «PEMBH» με την ορχήστρα «Εν Βεροία»

Σε συνεργασία με την ΚΕΠΑ, το Δημοτικό Ωδείο (διεύθυνση κ. Ρίστα), την μικτή χορωδία (διεύθυνση κ. Ζησέκα), το «Τρίο Βέροια» την σοπράνο Ε. Αναγνώστου και άλλων τραγουδιστών, αφιέρωμα στον Βεροιώτη συνθέτη κ. Γιώργο Καλογήρου σε σκηνοθεσία Μ. Μαρμαρά.

Παράσταση του έργου των Χαβιαρά - Κεχαΐδη «Με δύναμη από την Κηφισιά» σε σκηνοθεσία της Β. Νικοπούλου, σκηνικά Μ. Σμυρλή και συμμετοχή ερασιτεχνών ηθοποιών.

Ενώ έχουν προγραμματισθεί:

Σε συνεργασία με την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας και την αιγίδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και του Δήμου Βέροιας αφιέρωμα στους βεροιώτες μουσικούς αδελφούς Τσακουρίδη.

Έκδοση της «Ιστορίας Θεάτρου της Βέροιας».

Έκθεση αφίσας και κινηματογραφικό αφιέρωμα σε συνεργασία με τον κινηματογράφο ΣΤΑΡ.

Προσπάθησα να αναφέρω τα γεγονότα όσο γίνεται περισσότερο ψυχρά και αποφορτισμένα από τις μικρές και μεγάλες λεπτομέρειες που κρύβονται πίσω από κάθε δημιουργικό έργο και ενθουσιάζουν ή αποκαρδιώνουν. Βλέπτετε συμμετέχω στο ΔΣ από την αρχή της επανίδρυσης του Ομίλου. Εκείνο όμως που επιθυμώ να καταθέσω είναι πως οι ερασιτεχνικές αυτές ασχολίες ομορφαίνουν τον ελεύθερο χρόνο, βοηθάνε στην εξωστρέφεια, στην συντροφικότητα και προσφέρουν.

Επιθυμία του Ομίλου είναι πέρα από το έργο που αναφέραμε, είναι να πετύχουμε την μεγαλύτερη επικοινωνία με όλα τα μέλη που ξεπερνάν τα εκατόν πενήντα, την ενεργοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων και την επαφή με κάθε δημιουργική φωνή της πόλης μας. Τα γραφεία του Ομίλου είναι στην Ανοιξέως 88. Σας περιμένουμε να γνωριστούμε και να δημιουργήσουμε μαζί ένα αισιόδοξο πολιτιστικό περιβάλλον ιδιαίτερα σήμερα που οι εποχές στενεύουν στην τηλεοπτική οθόνη και στην θεοποίηση του χρήματος

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΒΕΡΟΙΑΣ

Τρεις θεατρικές παραγωγές έχει ο προγραμματισμός της χειμερινής περιόδου 2008-2009 του ΔΗ.Π.Ε.ΘΕ Βέροιας καθώς και παράλληλες δραστηριότητες με το Τμήμα Θεατρικής Υποδομής.

Μαθητική - Παιδική Σκηνή

«ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΥ ΜΙΝΧΑΟΥΖΕΝ»

σε συμπαραγωγή με το ΔΗΠΕΘΕ Κοζάνης
14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2008 – 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2009

Το έργο ανεβαίνει σε διασκευή Νανάς Νικολάου, σκηνοθεσία Γιώτη Βασιλειάδη, σκηνικά Αντώνη Στεφανόπουλου, κοστούμια Ιωάννας Στεφανοπούλου, μουσική Δημήτρη Δημόπουλου, χορογραφίες Τατιάνας Μίρκου.

Οι ηθοποιοί που θα πάρουν μέρος είναι: Ισίδωρος Σταμούλης, Βασίλης Πουλάκος, Γιώργος Μπούγος, Βιβή Νικοπούλου, Λίλη Τέγου, Ειρήνη Γραμματικοπούλου, Τάκης Συνδουκάς, Παναγιώτης Νάκος.

Λίγα λόγια για το έργο:

Ο Γερμανός στρατιωτικός, που έζησε από το 1720 έως το 1797, που πολέμησε κατά των Τούρκων και που αποδείχθηκε σε έναν από τους μεγαλύτερους παραμυθάδες του κόσμου, ασχολείται σ' αυτό το έργο, που διασκευάστηκε για το θέατρο από τη Νανά Νικολάου, με τι άλλο; Με τον πόλεμο. Έναν πόλεμο φαντασίας που αφήνει τον Δον Κιχώτη πίσω του.

- Μα πως κατάφερες να καβαλήσεις μιας οβίδα;

-.....Μόνο εγώ καταφέρνω τα ακατόρθωτα, δυστυχώς....

- Πως αλλιώς; Καβάλησα μian εκθρική οβίδα που ερχότανε σε μας...και νάμαι!...

Η παραπάνω είναι η πρώτη σκηνή του έργου. Όμως μέσα από τους στίχους του αρχικού τραγουδιού βγαίνει και το περιεχόμενο του έργου.

«ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΥ ΜΙΝΧΑΟΥΖΕΝ» γυρίστηκαν κινηματογραφική ταινία τουλάχιστον σε δύο παραγωγές.

Η χρονική περίοδος των παραστάσεων για τα σχολεία, είναι από τις 18 Νοεμβρίου 2008 έως τις 19 Δεκεμβρίου 2008. Στη συνέχεια το έργο θα παίζεται στην Κοζάνη, τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο. Τον Μάρτιο επανέρχεται στη Βέροια όπου θα επαναληφθούν οι παραστάσεις, από τις 5 Μαρτίου έως 10 Απριλίου 2009. Θα την παρακολουθήσουν τα σχολεία της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης των Νομών Ημαθίας, Πέλλας, Πιερίας, Κοζάνης και άλλων Νομών.

Κεντρική Σκηνή

1) «**ΝΟΕΜΒΡΗΣ**» Νίκου Μανούδη
Ιανουάριος - Μάρτιος 2009

Το άπαικτο έργο του Βεροιώτη Συγγραφέα Νίκου Μανούδη «**ΝΟΕΜΒΡΗΣ**» είναι το πρώτο έργο της Κεντρικής Σκηνής του ΔΗΠΕΘΕ Βέροιας που ανεβαίνει σε σκηνοθεσία Οδυσσέα Γ. Γωνιάδη.

Παίρνουν μέρος οι ηθοποιοί: Ισίδωρος Σταμούλης, Γιώργος Μπούγος, Βασίλης Πουλάκος, Βιβή Νικοπούλου, Λίλη Τέγου, Ειρήνη Γραμματικοπούλου.

Η πρώτη παράσταση προγραμματίστηκε για την 23 Ιανουαρίου 2009.

Το έργο θα παιχτεί στη Βέροια και σε περιοδεία.

Λίγα λόγια για το έργο

Τρία αντρόγυνα, φίλοι και παρέα από παλιά, πετυχημένα επαγγελματικά που σαρανταρίσανε, συγκεντρώνονται στο σπίτι του ενός επ' ευκαιρία των γενεθλίων του, τα οποία ο ίδιος δεν θυμάται λόγω «φόρτου εργασίας».

Μεταξύ σοβαρού και αστείου ξετυλίγονται οι σχέσεις και οι κρυφοί πόθοι, τα τσιλιμπουρδίσματα και οι ανησυχίες για το «και τώρα που πάμε;».

Ο Νίκος, επιχειρηματίας, παντρεμένος με τη φιλόλογο Μαρία, κρυφά ερωτευμένος με την Ελένη, εκδηλώνεται τώρα.

Η Ελένη, αρχιτεκτόνισσα, γυναίκα του Κώστα, δεν έχει προσγειωθεί με την επιτυχία της. Κάτι θέλει παραπάνω.

ΕΛΕΝΗ: Τι νέα περιμένεις; Τα ίδια και τα ίδια. Το μόνο που αλλάζει είναι οι ημερομηνίες...Επέτειοι, Γενέθλια... και σε λίγα χρόνια κηδείες...μνημόσυνα.

ΚΑΤΙΑ (γυναίκα του Γιάννη, υπάλληλος σε Τράπεζα) : Κουνήσου καλέ από τη θέση σου...τέτοια μέρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Μακάρι να ήταν μόνο οι ημερομηνίες Ελένη μου...για πρόσεξε εδώ...στομακάκια, φαλακρίτσες, ρυτιδούλες...Σαράντα χρόνια είναι αυτά.... .κ.λ.π

Είναι ένα έργο γεμάτο εκπλήξεις, γέλιο και αποκαλύψεις.

2) «**Ω !...ΜΠΑΜΠΑ...!**» της Στέλλας Βογιατζόγλου
Απρίλιος 2009

Δεύτερο έργο της Κεντρικής Σκηνής είναι το έργο της Στέλλας Βογιατζόγλου «**Ω!...ΜΠΑΜΠΑ... !**». Πρόκειται για κωμωδία θρών μέσα από χαρακτήρες και εκκεντρική ενίστασε ματιά, όπως λέει και η συγγραφέας. Εκτυλίσσεται στα 1990.

Κεντρικός ήρωας ο Οδυσσέας, ένας εβδομηντάρης, λαϊκός άνθρωπος, ιδεολόγος και αγωνιστής.

Φανερή η σύγκρουσή με τις δύο κόρες του, τη Λένα και τη Μερόπη. Αιτία η άρνησή του να δώσει για αντιπαροχή το παλιό σπίτι στο οποίο μένει, μόνος.

Οι επικίνδυνες ισορροπίες στη σχέση της νεαρής εγγονής του Οδυσσέα και θυγατέρα της Μαρίας, της Χριστίνας με τον άνδρα της τον Δημήτρη, του οποίου η λογική ταυτόσημη, σχεδόν με αυτήν του Οδυσσέα, δεν συμβαδίζει με τη λογική των «πολλών», σε σημείο να είναι έξω απ' τα μέτρα του ο καινούργιος και ομοιόμορφος σε πολλά κόσμος.

Στο έργο, μέσα από αλληλένδετα περιστατικά απεικονίζονται οι δυσκολίες, οι δυσρεσκέιες, οι εξεγέρσεις, οι ανομολόγητες σκέψεις και φιλοδοξίες, αλλά και οι ενοχές που αναπτύσσονται μέσα στην οικογένεια και επιτείνονται απ' τον έξω κόσμο.

Η αίσθηση όμως του χιούμορ, εντείνει τελικά στο «Ω....ΜΠΑΜΠΑ...!» την ανθρωπινή διάσταση τόσο στους ήρωες της ζωής, όσο και στον ηρωισμό της καθημερινότητας.

Οι παραστάσεις θα αρχίσουν τον Απρίλιο. Το έργο θα παιχθεί στη Βέροια και σε περιοδεία.

Οι συντελεστές και η διανομή ρόλων θα ανακοινωθούν έγκαιρα.

Επίσης θα γίνουν διάφορες εκδηλώσεις σε συνεργασία με την ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας και άλλους φορείς της πόλης μας, καθώς και με άλλες θεατρικές ομάδες και ΔΗΠΕΘΕ. Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων αυτών θα ανακοινωθεί σύντομα.

ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Για παιδιά Ε', ΣΤ' Δημοτικού και Α', Β' Γυμνασίου.

Τα μαθήματα θα γίνονται κάθε Σάββατο 3 - 5 μ.μ. από το τέλος Οκτωβρίου 2008 έως το τέλος Μαΐου 2009. Θα δοθούν βεβαιώσεις σπουδών.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Για εκπαιδευτικούς Α/Βάθμιας και Β/Βάθμιας Εκπαίδευσης.

Μαθήματα αρχές Νοεμβρίου μέχρι το Πάσχα 2009.

Κάθε Παρασκευή 5 - 8 μ.μ. Θα δοθούν βεβαιώσεις σπουδών.

ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Για οποιονδήποτε από 15 χρόνων και πάνω.

Μαθήματα κάθε Τετάρτη 7 - 10 μ.μ.

Έναρξη 1 Οκτωβρίου 2008.

Μαθήματα γενικά. Υποκριτική, Θεατρικό Παιχνίδι, Ορθοφωνία και ειδικά μαθήματα για κάθε σκηνή.

Θα διδάξουν επαγγελματίες του θεάτρου. Σκηνοθέτες, Ηθοποιοί, Σκηνογράφοι, Μουσικοί κ.α.

Επίσης, στη διάρκεια της χειμερινής περιόδου θα γίνουν μαθήματα αφηγηματικής τέχνης και θεάτρου Σκιών (Καραγκιόζης).

Όψεις και Τομές στην Τοπική Ιστορία της Βέροιας (1924-1974) Η παρέμβαση του ερευνητή

Χρήστος Ι. Σκούπρας
Φιλολόγος

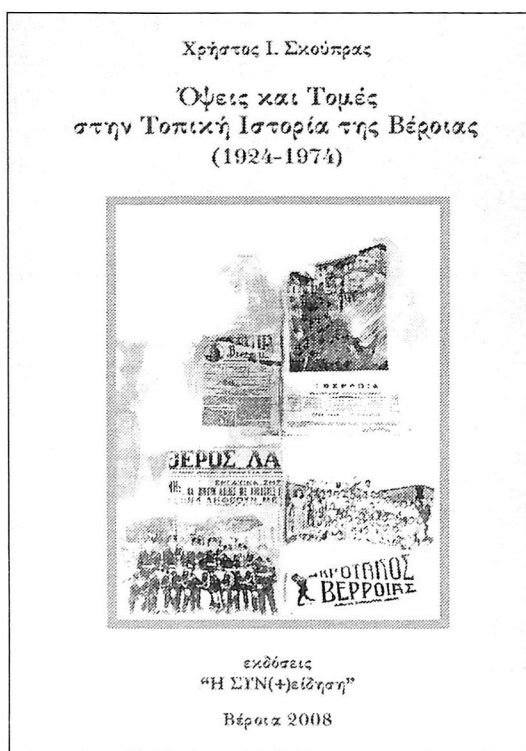
Στη σημερινή παρουσίαση θα προσπαθήσω να περιγράψω τις προθέσεις μου σχετικά με τη συγγραφή του βιβλίου *Όψεις και Τομές στην Τοπική Ιστορία της Βέροιας (1924-1974)*.

Η κυρίαρχη πρόθεση συνίσταται στην καταγραφή της Ιστορίας του Τοπικού Τύπου από το 1924 μέχρι το 1974. Προσπάθησα να οργανώσω τα λόγια και τις πράξεις των ανθρώπων των εφημερίδων της Βέροιας, των αδελφών Γούναρη, του Στέφανου Βαφείδη, των μελών της οικογένειας Σμυρλή, του Ιατροπούλου, του Λεονάρδου, του Γιάγκου Παπαδάκη καθώς και των μεταπολεμικών πρωταγωνιστών της εκδοτικής ιστορίας της πόλης, του Ηλία Νόβα, του Ιωάννη Σπανίδη, του Βάσου Κουτσαντά, του Γιώργου Καλογήρου, των αδελφών Πατσίκας και βεβαίως του Γιώργου Χιονίδη, του ιστορικού της πόλης, σε ένα νέο πλαίσιο ανάγνωσης. Φυσικά, η οργάνωση αυτή θα παραμείνει ημιτελής, όσο ελλείπει μια συνοπτική ιστορία της πολιτικής ζωής της Βέροιας για τον 20^ο αιώνα. Μόνο εάν ενταχθούν οι εκδοτικές πρωτοβουλίες, στις πολιτικές αναμετρήσεις της εποχής καθίστανται ευκρινείς η πορεία και οι πολιτικές επιλογές των πρωταγωνιστών.

Στη συγγραφή των επιμέρους μελετών του τόμου με συνόδευε πάντα η σκέψη του Carlo Ginzburg πως «όποιος αποπειράται να συρρικνώσει τον ιστορικό σε ρόλο δικαστή υπεραπλουστεύει και καθιστά ελλιπέστερη την ιστοριογραφική γνώση». Ο ερευνητής και ο ιστορικός δεν είναι δικαστής που θέτει τις πράξεις και τις επιλογές των ανθρώπων στο μικροσκόπιο και τη ζυγαριά. Το κατεξοχήν έργο του είναι να ανασυστήσει το κλίμα της εποχής, την πνευματική ατμόσφαιρα, που οδήγησε τους ανθρώπους στη μία ή στην άλλη επιλογή.

Επόμενη συνοδευτική σκέψη ήταν η άποψη πως η Τοπική Ιστορία καθίσταται περισσότερο λειτουργική εφόσον εντάσσεται στη γενικότερη ιστοριογραφική αφήγηση. Η νεότερη ιστορία της Βέροιας οφείλει να εντάσσεται στην ιστορία ευρύτερων περιοχών όπως της Θεσσαλονίκης ή πόλεων της Δυτικής Μακεδονίας με τις οποίες η Βέροια διέτρεξε κοινές πορείες στο άμεσο ιστορικό παρελθόν. Η επαφή με

την τοπική ιστορία είναι περισσότερο επιτακτική σήμερα για να γνωρίσει ο κάτοικος της πόλης την πολιτισμική ιδιαιτερότητα του

* Από την παρουσίαση του βιβλίου στις 24/11/2008 στην αίθουσα εκδηλώσεων της Δημόσιας Βιβλιοθήκης.

Παράλληλα, η επισήμανση καίριων ιδεολογικών ζητημάτων του Μεσοπολέμου αποτέλεσε αφορμή για να ερευνηθούν ζητήματα όπως η πολιτισμική ετερογένεια της πόλης (Εβραίοι, Βλάχοι, Πρόσφυγες, κλπ), η όσωση των πολιτικών κομμάτων κατά την προμεταξική περίοδο, ο αντικομμουνισμός, καθώς και η αποτύπωση της αίσθησης που είχαν για την ίδια την Βέροια εξέχοντα μέλη της κοινωνικής elite. Στη μελέτη για τη δράση της οργάνωσης "Εθνική Ένωσις «Η ΕΛΛΑΣ»", κατέστη φανερό πως η πόλη τότε ενίσχυε τις στενές πολιτικές σχέσεις με κύκλους της Θεσσαλονίκης. Από την άλλη μεριά, ήταν αισθητή η έλλειψη στοιχειωδών υποδομών που επέτρεπαν καλές συνθήκες διαβίωσης στην πόλη.

Επόμενος κομβικός ιστορικός χρόνος, που αποτέλεσε κριτήριο για την εξέλιξη τόσο των εφημερίδων όσο και των ιδεολογικών αγώνων στη πόλη, ήταν η περίοδος 1940-1950 και ειδικότερα ο εμφύλιος. Έχω την αίσθηση, η οποία δεν προέρχεται από εξαντλητική μελέτη των ερευνών για την ιστορία της περιόδου στη Βέροια, πως η ιστοριογραφική αφήγηση για την περίοδο αυτή στην πόλη δεν έχει φωτίσει πλήρως τη ψυχική συντριβή, την αγωνία των απλών ανθρώπων για την αλληλοσφαγή. Το 2004, με τη γνωστή διαμάχη των ιστορικών για τα ζητήματα σχετικά με την αφήγηση του εμφυλίου πολέμου, συζητήθηκε εκτενώς για το πότε άρχισε και πότε τελείωσε ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα. Ειδικότερα,

η επιλογή για την αρχή του εμφυλίου πολέμου υποδεικνύει έμμεσα και το ερμηνευτικό σχήμα που διαλέγει κάθε ιστορικός. Για παράδειγμα, αν η αρχή του εμφυλίου τοποθετηθεί το 1946, ο ιστορικός πιθανόν να υιοθετεί το ερμηνευτικό σχήμα των τριών γύρων (Κατοχή, Δεκεμβριανά, στρατιωτική αναμέτρηση 1946-49).

Η συλλογή του Μιχάλη Αδαμίδα στα ΓΑΚ-Αρχαία Ν. Ημαθίας περιλαμβάνει πολλά τεκμήρια για την περίοδο αυτή και τις ιδιαίτερες διαμάχες στην πόλη. Οι ιδιόχειρες ημερολογιακές καταγραφές του συλλέκτη μου έδωσαν όμως απάντηση στο ερώτημα πως αισθάνονταν οι άνθρωποι στην προοπτική να ξεκινήσει ένας εμφύλιος μετά την απελευθέρωση.

Κάθε φορά που πέφτει στα χέρια μου η προκήρυξη με τα χειρόγραφα σχόλια του συλλέκτη, στα οποία περιγράφει τα συναισθήματα του για την κατοχή και τις συγκρούσεις μεταξύ των Ελλήνων, νιώθω την ίδια ισχυρή συγκίνηση, τόσο για τα ίδια τα σχόλια όσο και για την πάλλουσα συνείδηση που διαλέγεται με το παρόν. Για τη συνείδηση του συλλέκτη που αντιλαμβάνεται την αξία της διάσωσης των τεκμηρίων του εφήμερου. Στο πίσω μέρος μιας προκήρυξης της ΕΟΝ για την κήρυξη του πολέμου του 1940 διασώζονται χειρόγραφα, τα παρακάτω σχόλια του συλλέκτη.

Βράδυ 12/4/1944

*Κακομοίρα Ελλάδα
 πότε θα βρης την γαλήνη
 σου πότε; Τα γράφω αυτά
 ένα βράδυ την 12ην Απριλίου 1944
 που εδώ και λίγες μέρες βρισκόμεθα
 στα πρόθυρα μίας εμφυλίου συρράξεως
 αλοίμονον «τι μέλει γενέσθαι» αλοίμονον
 πότε θα έρθη εκείνη η ποθητή ώρα
 που οι καμπάνες θα σημάνουν γλυκά
 γλυκά την ειρήνη; πότε; πότε;
 Τα εκατομύρια της ανθρωπότητας
 με το (πότε;) εκείνο ξημερώνονται
 και βραδιάζουν. Βρισκόμεθα στο τέλος
 του πέμπτου έτους του πολέμου
 και στην πατρίδα μας στις αρχάς
 του τετάρτου έτους. Χαρά σ' αυτόν*

που θα διαφύγει από αυτήν την κόλαση
και θα γλυτώσει από τα νύχια του χάρου
δια να μπορέσει να διαβάσει την
Ιστορία αυτού του πολέμου με όλες του
τις αθλιότητες και όλα τα δεινά
το τι μαρτύρησε όλη η ανθρωπότητα
του πλανήτη μας. Δεν διάβασα την
«κόλαση του Δάντη» αλλά ας συγκριθώ
αυτή μ' εκείνην που την έχουν διαβάσει
και ζήσαν πραγματικά και ένοιωσαν την μπόρα αυτήν.

Και πλάγια στο περιθώριο μέσα ένα πλαίσιο

Να μπορούσα να ζήσω και να διαβάσω αυτά τα λίγα!...
Η αλήθεια (ζης ή δεν ζης) είναι το ίδιο
Μα ενώσω ζης , είναι τόσο γλυκειά

Μετά αυτά τα σχόλια υπάρχουν ημερολογιακές εγγραφές, όπως:

1967 Ιούλιος 20. δυστυχώς τίποτε δεν άλλαξε και που έζησα !!.

Στη συνέχεια ακολουθούν πολλές ημερολογιακές ενδείξεις που φτάνουν μέχρι το 1995. Οι ιδιόχειρες αυτές σημειώσεις αποκαλύπτουν πως οι απλοί άνθρωποι αισθάνονταν έντονα την προοπτική του εμφύλιου σπαραγμού, γεγονός που έγινε πραγματικότητα λίγο αργότερα.

Τέλος, κεντρική επιδίωξη των μελετών του τόμου αποτελεί η παιδαγωγική αξιοποίηση των πηγών της Τοπικής Ιστορίας, είτε πρόκειται για

τις εφημερίδες είτε για τα μνημεία της πόλης, όπως το Βήμα του Αποστόλου Παύλου, είτε για τη μελέτη της σχολικής βιβλιοθήκης που αποκαλύπτει τεκμήρια της Ιστορίας της εκπαίδευσης στο χώρο της πόλης.

Θα ήταν παράλειψη να μην σημειώσω πως η έκδοση του βιβλίου πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια πολλών ανθρώπων. Αποφασιστική όμως ήταν η συμβολή του εκδότη κ. Γιάννη Αγγελογλου, των εκδόσεων Η ΣΥΝ(+)είδηση. Χωρίς τη δική του επιμέλεια και φροντίδα είναι σίγουρο πως οι μελέτες αυτές θα έμειναν μόνο στο φιλόξενο χώρο του περιοδικού Πολιτιστικά Δρώμενα.

Βαγγέλης Κουφουδάκης,

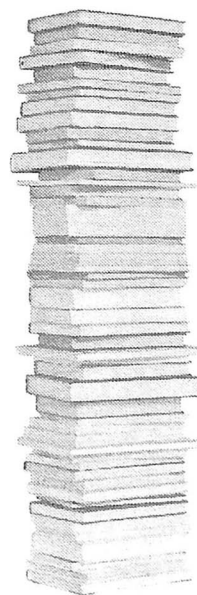
Κύπρος: ένα σύγχρονο πρόβλημα σε ιστορική προοπτική
Εκδ. Πατάκης

Το βιβλίο αυτό είναι μια εξαιρετικά ευαίσθητη και ισορροπημένη ανάλυση μιας διεθνούς κρίσης, της οποίας η πλέον πρόσφατη φάση ξεκίνησε το 1974, όταν η Τουρκία εισέβαλε και κατέλαβε το 37% του εδάφους του νησιού. Το βιβλίο θα αποδειχθεί χρήσιμο σε όσους ειλικρινά προσπαθούν να καταλάβουν τη φύση του Κυπριακού ζητήματος, αλλά και σε όσους θα θελήσουν να εργαστούν για τη λύση του. Το κυπριακό αδιέξοδο επηρεάζει πρώτιστα τις διάφορες κοινότητες που ζουν στο νησί -κυρίως τους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους - αλλά οι διεθνείς διαστάσεις του εμπλέκουν άμεσα την Ελλάδα, την Τουρκία και άλλα μέλη του ΝΑΤΟ, ειδικά τις ΗΠΑ και τη Βρετανία. Επιπλέον, μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η διευθέτηση αυτής της μακροχρόνιας κρίσης έχει επίσης γίνει ένα ευρωπαϊκό ζήτημα.

Επιμέλεια Βούλα-Κοτσάπου Παπαρη

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

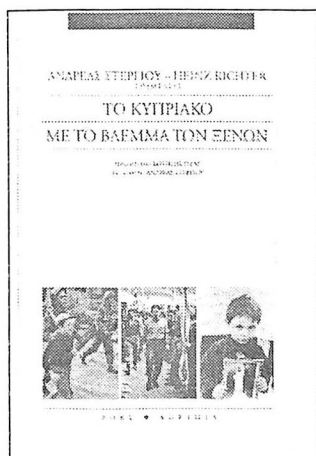

Τοπική Δράση

Ανδρέας Στεργίου-Heinz Richter
Το Κυπριακό με το βλέμμα των ξένων
Εκδ. Ροές

Ο συλλογικός τούτος τόμος αποτελεί μια πρωτοποριακή για τα ελληνικά εκδοτικά δεδομένα απόπειρα παρουσίασης επιστημονικών απόψεων που έχουν διατυπώσει Ευρωπαίοι αλλά και Τουρκοκύπριοι ιστορικοί και διεθνολόγοι για το κυπριακό πρόβλημα, τις διεθνείς προεκτάσεις του και το ιστορικό υπόβαθρο του. Παρεμβαίνοντας με εναλλακτικό τρόπο στην ογκώδη βιβλιογραφική παραγωγή για το Κυπριακό, προσφέρει μια επιστημονικού χαρακτήρα συνεισφορά στην κατανόηση βασικών πτυχών του, διαμορφωμένη από ξένους ιστορικούς και διεθνολόγους που καταθέτουν εδώ τις γνώσεις τους αλλά και την ιδιαίτερη και ασυνήθιστη για τους περισσότερους Έλληνες οπτική τους.

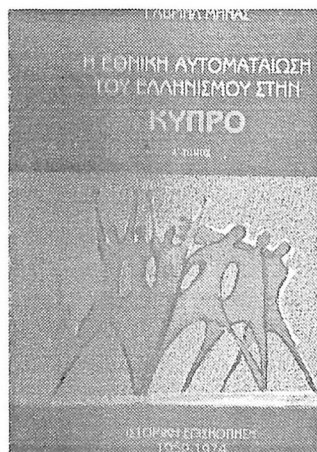
Θέματα με πολλαπλές ερμηνείες και αναγνώσεις, όπως οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, ο τόσο πολυσήμαντος για την κυπριακή εθνική ταυτότητα και ιστορία ρόλος της κυπριακής εθναρχούσας εκκλησίας, ο ρόλος της τρομοκρατικής οργάνωσης ΤΜΤ, ο εθνικός αυτοπροσδιορισμός των Τουρκοκυπρίων, αλλά και η λεπτομερής καταγραφή σημαντικών στιγμών του διπλωματικού «παιχνιδιού» που εξελίσσεται επί δεκαετίες γύρω από το Κυπριακό είναι κάποια από τα αντικείμενα που πραγματεύονται οι -ουδέτεροι ή μη- συντελεστές της παρούσας έκδοσης, με την ενδιαφέρουσα ματιά του «τρίτου».

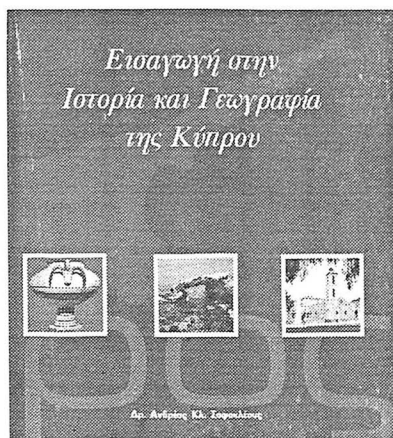
Γαβριήλ Μηνάς

*Η εθνική αυτοματαίωση του Ελληνισμού στην Κύπρο :
Ιστορική Επισκόπηση (1959-1974)*

Η εθνική αυτοματαίωση του Ελληνισμού, που ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 1974, υπήρξε, σύμφωνα με την ιστορική νομοτέλεια, το αναμενόμενο αποτέλεσμα της ατελείωτης σειράς των ασφαμάτων στην εθνική στρατηγική υιοθετείτο, των τεκμηριωμένων πολιτικών ελλειμμάτων και της διπλωματικής ανεπάρκειας των πολιτικών ηγετών, αλλά, πολλές φορές και της αποκαρδιωτικής εθνικής ανευθυνότητάς τους. Ποτέ ο ελληνισμός στη διαχείριση του Κυπριακού, κατά την κρίσιμη περίοδο 1959-1974, δεν κατόρθωσε ούτε και το απολύτως αυτονόητο, να χαράξει, δηλαδή, μια πανεθνική, διαρκή και συνεπή πολιτική. Το Κυπριακό πιο πολύ αντικριζόταν από την πολιτική ηγεσία ως το κατ' εξοχήν πρόσφορο για πολιτική εκμετάλλευση πρόβλημα της εθνικής πολιτικής ζωής. Μόνη, άλλωστε, και χαρακτηριστική του πολιτικού ήθους των ηγετών μας υπήρξε η στάση της εθνικής τυμβωρυχίας που ακολουθούσαν, η στάση, δηλαδή, της εκμετάλλευσης των αποτυχιών στην εθνική πολιτική, που και βαρύτατες ήταν και αλληπάλληλες.

Παναγιώτης Κ. Περισιάνης
Πόλεις και πολιτισμός
Εκδόσεις Intercollege

Στην Κύπρο δεν μελετήθηκε ακόμα ικανοποιητικά ο ρόλος των πόλεων της στην πρόοδο και στην ανάπτυξη του πολιτισμού της. Τούτο πιθανό να οφείλεται στο γεγονός ότι ουδέποτε συνειδητοποιήθηκε επαρκώς ο ρόλος αυτός. Η συνηθισμένη αντίληψη είναι πως η ανάπτυξη του πολιτισμού έγινε αυτόματα χάρη στη διάδοση της εκπαίδευσης.

Με το βιβλίο αυτό γίνεται προσπάθεια να πληρωθεί το υπάρχον κενό. Σκοπός του είναι να μελετήσει το ρόλο των κυπριακών πόλεων στην ανάπτυξη του πολιτισμού και ιδιαίτερα της αστικής κουλτούρας κατά την περίοδο 1878 μέχρι το 1931, από τον ερχομό δηλαδή των Άγγλων μέχρι την εξέγερση των Οκτωβριανών του 1931. Για το σκοπό αυτό επιχειρεί να ερμηνεύσει και να νοηματοδοτήσει τα υπάρχοντα στοιχεία.

Το βιβλίο ακολουθεί τη μεθοδολογία της Νέας Πολιτιστικής Ιστορίας. Δεν επιμένει δηλαδή στην αναζήτηση των αιτίων των γεγονότων και των πραγμάτων αλλά του νοήματος τους. Αναζητεί σημαίνοντα και προσπαθεί να βρει τη σημασία τους. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί όλων των ειδών τα σημαίνοντα: την αρχιτεκτονική

των δημόσιων κτηρίων και των ιδιωτικών κατοικιών, το είδος των γιορτών και των τελετουργιών που οργανώνονταν, τη φύση και το ρόλο των συλλόγων και σωματείων που ιδρύθηκαν, τους τρόπους και τις συνήθειες ψυχαγωγίας, το είδος του πολιτικού, κοινωνικού και εκπαιδευτικού λόγου που αρθρώθηκε, τα λογοτεχνικά, εικαστικά και μουσικά έργα που δημιουργήθηκαν, τη μορφή και την ποιότητα της γλώσσας που χρησιμοποιήθηκε, ακόμα και τον τρόπο με τον οποίο οι φωτογράφοι της εποχής αυτής έστηναν τα πρόσωπα που θα φωτογράφιζαν και τον τρόπο με τον οποίο οι εφημερίδες ανάγγελλαν τις υποσχέσεις γάμου και περιέγραφαν τις καινούριες τεχνολογικές ευκολίες όπως, για παράδειγμα, το ηλεκτρικό φως. Ως σημαίνοντα χρησιμοποιούνται επίσης και οι διαδικασίες με τις οποίες έγιναν τα διάφορα έργα, αξιοποιείται δηλαδή όχι μόνο το τι αλλά και το πώς. Όλα αυτά δίνονται με πολλή λεπτομέρεια, εξηγούνται, και ταυτόχρονα συνδέονται και συγκρίνονται για να φανεύει η μεταξύ τους σχέση. Η προσπάθεια είναι να στηθεί ένα πανόραμα της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής, πνευματικής και πολιτιστικής ζωής των πόλεων μέσα από το οποίο να εκφράζεται η αστική κουλτούρα της εποχής αυτής.

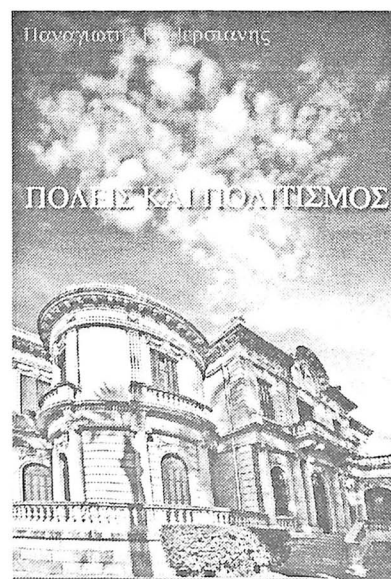
Δρ. Ανδρέας Κλ. Σοφοκλέους

Εισαγωγή στην Ιστορία και Γεωγραφία της Κύπρου

Εκδ. Οίκος Νικοκλής

Σε καμιά, ίσως, άλλη χώρα του κόσμου η Ιστορία δεν είναι τόσο στενά συνδεδεμένη με τη Γεωγραφία όσο στην περίπτωση της Κύπρου. Η Γεωγραφία επηρέασε σημαντικά την ιστορική μοίρα του Νησιού και την εξελικτική του πορεία κάτω από τη διακυβέρνηση των εκάστοτε ισχυρών, αλλά και η Ιστορία με την σειρά της επηρέασε κυρίως την ανθρώπινη, οικονομική και πολιτιστική Γεωγραφία της Κύπρου, ώστε να παρουσιάζει σήμερα μια ξεχωριστή γεωγραφική οντότητα με τα δικά της χαρακτηριστικά γνωρίσματα.

Η Γεωγραφία τοποθέτησε το Νησί στη βορειοανατολική γωνιά της Μεσογείου ανάμεσα σε τρεις ηπείρους (Ασία, Αφρική και Ευρώπη). Η καίρια αυτή στρατηγική και γεωπολιτική θέση της Κύπρου, καθώς και τα πλούσια δάση και τα ορυκτά της με ξεχωριστή σημασία το χαλκό, την κατέστησαν μήλο της έριδας, από τα πανάρχαια χρόνια, ανάμεσα στους ισχυρούς της γης. Η μακραίωνη ιστορία της δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια ιστορία αλληπάλληλων κατακτήσεων με όλα τα οδυνηρά συνεπακόλουθα.

ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Κ.Ε.Π.Α. Δ. ΒΕΡΟΙΑΣ
Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Τοπικής Ιστορίας

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Παύλου Μελά και Μπιζανίου

Τηλ. κέντρο: 2331078100, 2331078127, Fax: 2331027914

Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού
Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο

ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ

Παύλου Μελά & Μπιζανίου

ΑΝΤΩΝΙΑΔΕΙΟΣ ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ

Αντωνιάδη 19

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΘΕΑΝΩ ΖΩΓΙΟΠΟΥΛΟΥ»

Θ. Ζωγιοπούλου 3, τηλ. 2331024879

ΑΙΘΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «Ολγανός»

Ολγάνου 19, τηλ. 2331028277

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ιεραρχών 4, τηλ. 2331023880

ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ «Μελίνα Μερκούρη»

Αλσος Παπάγου, τηλ. 2331072654

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

Κουντουριώτη 8, τηλ. 2331067308 & 2331026877